

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на здобуття освітнього рівня “бакалавр”
на тему

“ Аналіз та аудит фінансового стану підприємства ”

Виконала: студентка 4 курсу, групи ОО-42
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Голинська Юлія Володимирівна

Керівник: к.е.н., доц. Гнатюк Т.М.
Рецензент: д.е.н., проф. Буртняк І.В.

Івано-Франківськ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1 Поняття фінансового стану підприємства	6
1.2 Облікові аспекти класифікації показників фінансового стану.....	11
1.3 Законодавче забезпечення економічного аналізу	15
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»	20
2.1 Організаційні та методичні особливості аудиту фінансової звітності	20
2.2 Методика здійснення аудиту фінансового стану.....	26
2.3 Підходи до удосконалення аудиту фінансової звітності та фінансового стану будівельного підприємства	33
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»	40
3.1 Загальна оцінка фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності.....	40
3.2 Аналіз стійкості фінансового стану та оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства	47
3.3 Сучасні підходи до автоматизації аналізу фінансового стану	53
ВИСНОВОК.....	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	63
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток сучасної економіки можна охарактеризувати як період потрясінь, змін, реформ та інновацій. Небезпека, втрати та зростаючі глобальні кризи стали нормою для людей і галузей. Головним викликом є пошук нових способів вирішення фінансової ситуації у виробництві, яка впливає на мільйони людей, оскільки промисловість і підприємства зазнають краху та збанкрутують, якщо не відреагують на зміни, що охоплюють.

Актуальність та ефективність управлінських рішень як на мікро-, так і на макрорівні значною мірою залежать від результатів розуміння фінансового стану суб'єкта господарювання. Значна кількість українських виробничих компаній мають неадекватну структуру капіталу та неадекватний оборотний капітал. Своєчасна розробка та реалізація заходів, спрямованих на покращення фінансового стану в довгостроковій перспективі, може дати змогу таким компаніям збільшити потенційні активи та відновити платоспроможність та прибутковість.

Запобігти поширенню критичних подій на виробництві можливо лише в тому випадку, якщо це зроблять керівники та організаційний персонал. Він постійно інформує та аналізує поточний стан фінансового стану компанії для остаточної оцінки фінансової стабільності та діяльності компанії. З переходом економіки України на ринкові відносини та подальшим розширенням прав підприємств у сфері фінансово-господарської діяльності точний і ретельний аналіз фінансового стану підприємств, ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості все частіше знаходить шляхи покращувати та посилювати продуктивність, покращувати виробництво та подолати кризи. Проте загальноприйнятої точки зору та пояснення йому, а тим паче чіткого формулювання сутності поняття «фінансовий стан підприємства» наразі немає.

Питання визначення змісту фінансового стану підприємства досліджувалося авторами, як: І. О. Бланком, Л. Г. Загороднім, Г. Л. Вознюком, Е. А. Маркарьяном, Г. В. Савицькою та ін. Окремі аспекти основних питань аналізу та дослідження

фінансового стану організації та ефективного забезпечення аналітичного характеру управлінських рішень досліджували такі вітчизняні та зарубіжні дослідники: Бутко А.Д., Івахненко С.В., Назарова К.О., Аренс Е. А., Хорнгрен Ч.Г. та ін.

Розглядаючи наукові роботи вчених, які займаються питаннями, що визначають характер фінансового стану фірми, слід зазначити загальну недостатність тлумачення цього поняття. Більшість публікацій у науковій літературі присвячено дискусіям про методологічні принципи. Аналіз та оцінка фінансового стану та формування сутності «фінансового становища підприємства» більшість науковців аналізують з позиції комплексної оцінки підприємства інвестиційної привабливості компанії. Проте на сьогодні досить поширеним є формулювання характеру фінансового становища підприємства з точки зору управління фінансами та виробництвом, що зумовлює актуальність дослідження теми роботи.

Метою даної роботи є виявлення основних ознак, елементів та видів фінансового стану підприємства, аналіз та дослідження фінансового стану в конкурентних умовах. Для досягнення поставленої мети необхідно відповісти на наступні завдання:

- розкрити поняття фінансового стану підприємства;
- дослідити облікові аспекти класифікації показників фінансового стану;
- вивчити законодавче забезпечення економічного аналізу;
- визначити організаційні та методичні особливості аудиту фінансової звітності;
- дослідити методику здійснення аудиту фінансового стану;
- розкрити підходи до удосконалення аудиту фінансової звітності та фінансового стану будівельного підприємства;
- дати загальну оцінку фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності;
- проаналізувати стійкість фінансового стану та оцінку ліквідності і платоспроможності підприємства
- визначити сучасні підходи до автоматизації аналізу фінансового стану.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».

Предметом даного дослідження є сукупність теоретико-методологічних та практичних положень щодо аналізу та перевірки фінансового стану ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» в умовах нестабільного економічного середовища з метою підвищення ефективності його функціонування.

Методи дослідження. Методичною основою науково-практичних досліджень є системний підхід, який дозволяє вивчити багатосторонньо фінансово-господарську діяльність підприємства. Окрім цього, використано діалектичний підхід зокрема діалектика з'ясування сутності та важливості фінансового стану підприємства; синтезу – для оцінки фінансового стану ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», аналізу – щоб проаналізувати та підтвердити фінансовий стан ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», узагальнення – для пошуку шляхів та механізмів підвищення фінансової стійкості в конкурентному середовищі, що розвивається; графічний – для ілюстрації отриманих результатів дослідження.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає у з'ясуванні сутності фінансового стану підприємств та вивченні особливостей оцінки фінансового стану підприємств. Наведено основні методи аналізу та перевірки фінансового стану ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» та запропоновано напрямки його вдосконалення.

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, літератури та додатків, загальною кількістю 68 сторінок, таблиць 8, рисунків 16, 3 додатки та 37 посилань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АНАЛІТИЧНОЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття фінансового стану підприємства

Дослідження фінансового стану підприємства є одним із головних завдань фінансового менеджменту підприємства. Дані рішення можуть зменшити вплив різноманітних ризиків і запобігти кризам у виробництві [1, с. 101].

У сучасній економічній літературі на сьогодні немає єдиної думки щодо визначення поняття «фінансовий стан підприємства», його характеристик та окремих видів показників. Багато економістів розрізняють поняття «економічний стан підприємства», «фінансовий стан підприємства» та «фінансово-економічний стан» [2, с. 135].

Насправді поняття «фінансовий стан» в наукових дослідженнях і чинних законодавчих актах аналізується по-різному.

У «Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємства та асоціацій» від 23.02.1998 р. № 22, підготовленій Агенцією із запобігання банкрутству корпорацій і організацій, фінансовий стан компаній визначається наступним чином: «фінансовий стан підприємства – комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, комплексне поняття, детерміноване різноманітними виробничо-економічними чинниками, що виділяється символічною системою, що відображає можливість, поширення та використання»[3].

Фінансовий стан підприємства згідно з положення «Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» відображає наявність, розподіл і використання ресурсів і справжню приховану перспективу компанії [4]. Узагальнення терміну «фінансовий стан підприємства» в чинному законодавстві України наведено на рисунку 1.1.

Рис.1.1. Визначення поняття «фінансовий стан» у чинному національному законодавстві

Багато вчених по-різному визначають аналітичний процес дослідження фінансового стану підприємства. Наприклад, використовуються подібні терміни, такі як діагностика, моніторинг, аналіз, комплексний аналіз, оцінка. Н. Волощук сформулювала так: «дослідження в галузі аналізу фінансового стану та діагностики діяльності підприємств актуальні лише в період трансформації системи національної економіки» [5, с. 242].

Ці два поняття («аналіз» і «діагностика») застосовуються безпосередньо до різних об'єктів: «фінансове становище» та «господарська діяльність» у цілому. В подальшому Н. Волощук підкреслює, що: «проблема оцінки фінансового стану підприємств та діагностики їх діяльності являє собою комплексний підхід до забезпечення ефективності фінансового аналізу і привертає наукову увагу

українських і зарубіжних учених», «З метою правильно розпізнання аналізу фінансового стану підприємства (фінансової оцінки), важливо з'ясувати сутність комплексного аналізу та визначити основні завдання» [5, с. 242].

Доцільно надати пояснення викладених понять і графічне зображення перелічених типів аналітичних процесів показано на рис. 1.2.

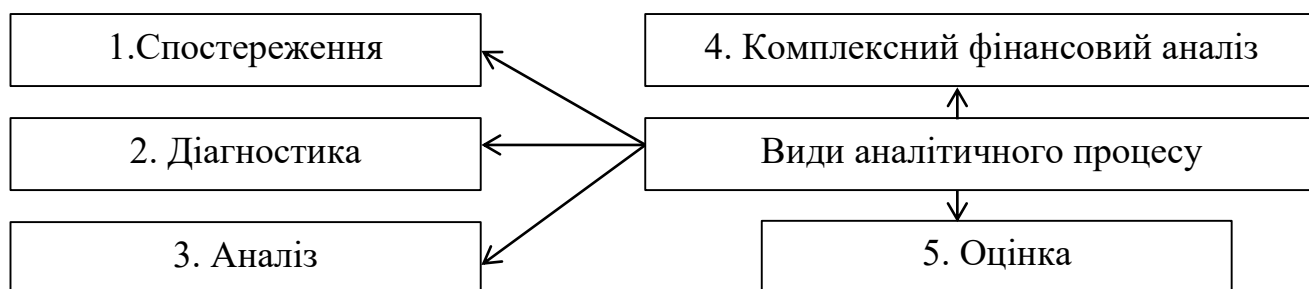

Рис. 1.2. Процес аналізу фінансового стану підприємства та його види
[31, с.102]

Зауважте, однак, що деякі автори роблять винятки з цієї очевидної різниці між «фінансовим станом», «фінансовим становищем» і «фінансовою ситуацією».

Так, Бланк І. О. розрізняє терміни «фінансовий стан» і «фінансова ситуація», а підкреслюючи «фінансову ситуацію» як кількість і склад багатства, капіталу та основних фінансових результатів виробничої діяльності на даний момент. Предметом розгляду є економіка та розуміння для виявлення справжнього фінансового стану фірми, її фінансового становища, ступеня збалансованості окремих елементів, їх використання в активах фірми та структури активів [6, с. 12].

Чупіс Л.В. пояснює різницю між термінами «фінансовий стан» і «фінансове становище», зазначаючи, що «фінансовий стан визначається як ступінь забезпеченості фірми власними та позиковими коштами, використання нею можливостей та ефективності», він сказав. використання у власному обороті» підкреслює, що фінансове становище – це показник фінансового стану, який визначається природою підприємства, тобто на конкретний момент часу. Отже, «це становище» – це період, сформований економічними факторами [7, с. 29].

Прихильники першого підходу характеризують фінансовий стан як ступінь ефективності або збалансованості фінансових ресурсів на певний момент часу (І.О.Бланк, Є.В. Негашев, А.Д. Шеремет, Ю.С. Цал-Цалко). Призначення конкретної контрольної дати для оцінки фінансового стану є цілком виправданим. Це пов'язано з тим, що форма 1 «Баланс», за якою здійснюються розрахунки, складається за певними критеріями. Результати за цю дату також враховуються.

Як другий підхід китайські вчені трактують «фінансовий стан» як здатність фірми здійснювати свою діяльність (Бойчик І.М., Коломієць О.П.). З одного боку, доречно погодитися з тим, що фінансове становище доводить здатність фірми здійснювати свою діяльність, але це формулювання не повністю характеризує відмінні риси фінансового становища приймаючої фірми [8, с. 174].

Третій підхід дотримуються науковці, які визначають «фінансовий стан» як комплексне поняття та дають йому важливі характеристики (Дем'яненко М.Ю., Поддерогін А.М., Осмолівський В.В.). Звичайно, такий підхід є найбільш обґрунтованим, адже тлумачення – це ознаки та методи (або показники), які розкривають ваше матеріальне становище.

Четвертий підхід до визначення фінансового стану полягає у формулюванні фінансового стану як економічних категорій (Савицька Г.В., Лесюк А.С.). Тому розуміння категорій фінансового стану наведено різними авторами в Додатку А.

Враховуючи різне розуміння економістів, можна виділити основні характеристики категорії «фінансовий стан підприємства» (рис. 1.3).

Погляди науковців щодо типу фінансового здоров'я все ще відрізняються, і типовий погляд на тип фінансового здоров'я компанії можна розділити на два типи.

1. Позитивний фінансовий стан означає продуктивне використання ресурсів, перспективу повного та своєчасного виконання зобов'язань, достатніх капітальних ресурсів для уникнення високого ризику та гарантованого повернення доходів.

2. Негативний фінансове становище проявляється у недостатніх резервах, неефективному використанні ресурсів, розподілі та мобілізації засобів виробництва. Це ситуація, коли не можливо підприємству погасити свої зобов'язання.

Рис. 1.3. Якісті сутності «фінансовий стан» підприємства

Отже, фінансово стійким є підприємство, яке здатне за рахунок власних ресурсів покривати свої резерви та витрати, уникати безнадійних боргів перед кредиторами та своєчасно виконувати свої зобов'язання.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є розробка та реалізація заходів щодо зміцнення господарської діяльності підприємства на основі підвищення прибутковості, збільшення потенціалу та розширення перспектив.

Фінансовий стан можна оцінити як:

- ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства, наприклад, ефективне використання коштів;
- ступінь кредитоспроможності підприємства як позичальника коштів, необхідних для здійснення виробничої діяльності;
- рівень підприємницького ризику, пов'язаного з перспективами обслуговування боргу, здатністю примножувати добробут і залучати інвестиції.

- ключові переваги кращого планування, прогнозування та бюджетування.
- політика розподілу та використання прибутку відповідно до потреб компанії.
- мотивації, пов'язані зі змінами, особливо тенденціями та переважними шляхами корпоративного розвитку на основ фінансових умов [8, с. 174].

Дані, необхідні для розуміння фінансової ситуації, містяться в кожному фінансовому звіті:

1. Ф. 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан).
2. Ф. 2 «Звіт про фінансові результати».
3. Ф. 3 «Звіт про рух грошових коштів».
4. Ф. 4 «Звіт про власний капітал».
5. Примітках до річної фінансової звітності.

Інформація про фінансовий стан компанії в основному використовується її власниками, інвесторами, банківськими установами, діловими партнерами, фахівцями ринку цінних паперів, податковими органами, страховими компаніями та іншими учасниками економічних відносин [9].

Тому правдива та адекватна інформація про фінансовий стан підприємства є запорукою прийняття ефективних фінансових рішень, спрямованих на зменшення витрат фінансових ресурсів та отримання прибутку від ринкової ціни виробленої продукції.

1.2 Облікові аспекти класифікації показників фінансового стану

Фінансовий стан є однією з найбільш відмітних рис компанії. Тобто здатність компанії фінансувати власну діяльність. Він охоплює наявність грошових коштів для операційної діяльності підприємства, їх правильний розподіл та ефективне використання, фінансові відносини з юридичними та фізичними особами, платоспроможність та фінансову стійкість, ефективність діяльності підприємства та його використання.

У майбутньому оптимізація фінансового становища є однією з головних умов успішного розвитку. Фінансова криза компанії іноді становить серйозний ризик банкрутства [10, с. 52].

Дослідження фінансової ситуації є справжнім методом аналізу роботи фірми, і ці методи відрізняються залежно від національного та міжнародного досвіду, як показано на рис. 1.4.

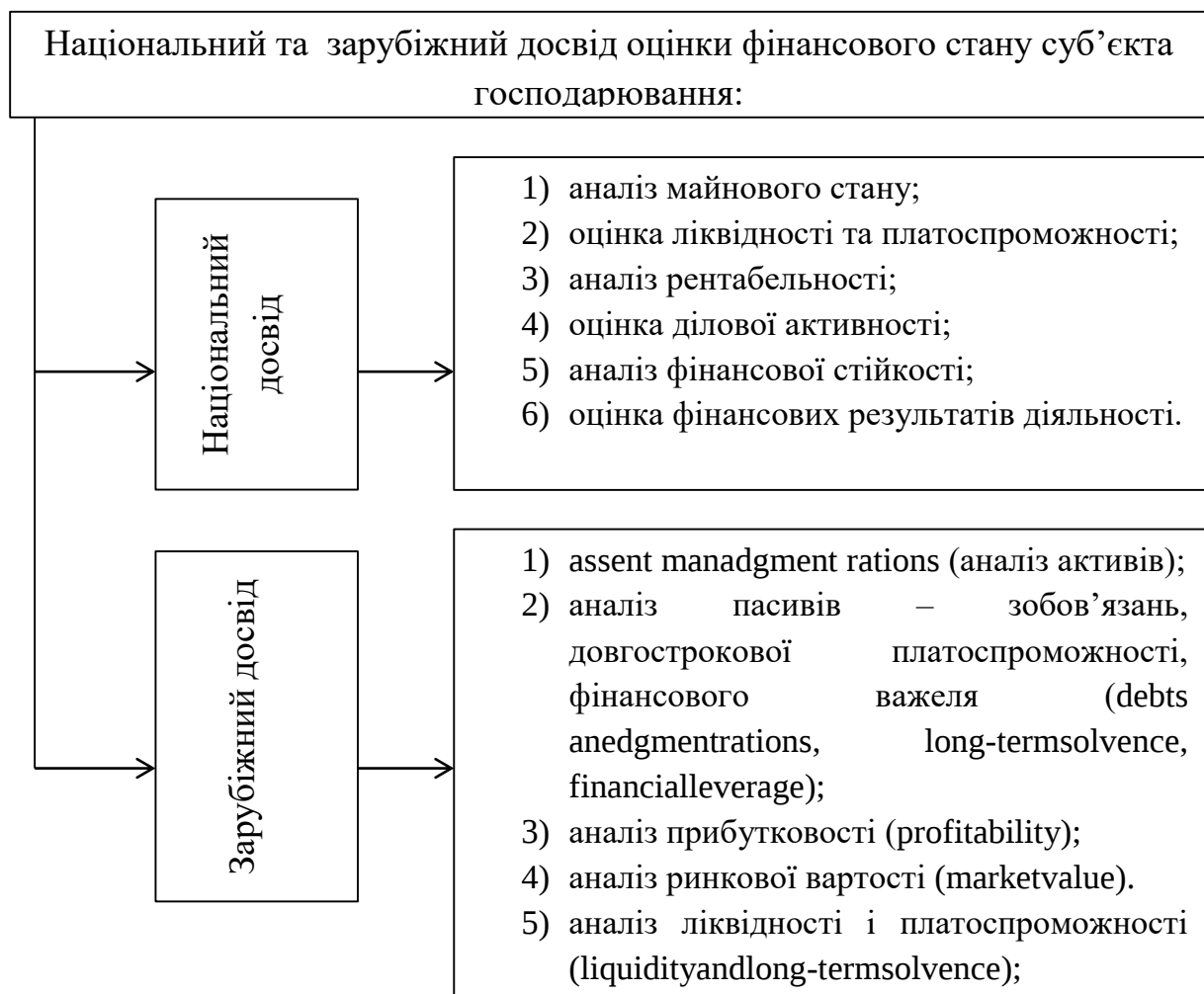

Рис.1.4. Здійснення оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання

Існує понад 200 умовних аналітичних показників, які розраховуються з фінансової звітності. Основні групи даних показано на рисунку 1.5.

Рис. 1.5. Показники оцінки фінансового стану суб'єкта господарювання

Мета аналізу визначає, які коефіцієнти корисні. Тому при виборі даних для розрахунків слід керуватися насамперед цілями та завданнями, які має досягти така оцінка. Фінансові показники самі по собі надають мало інформації та їх важко інтерпретувати. Також корисно розглянути деякі показники та поєднати їх з іншими, щоб отримати правдиву картину.

Тому необхідно порівняти проаналізовані дані з нормативними значеннями і типовими показниками (галузь, регіон або найкраща компанія), щоб зробити висновки про фінансовий стан компанії. Зміст та етапи фінансового аналізу наведено на рисунку 1.6.

Оцінка фінансових показників дають кожному, хто бере участь в економічних відносинах з компанією, відповідь на питання про те, наскільки прибутковою є існуюче підприємство як фінансовий партнер, і, отже, є мірою прибутковості відносин. Партнери мають власні критерії надійності. Ці фінансові оцінки повинні бути гнучкими та зрозумілими, щоб кожний партнер міг вибирати, виходячи зі своїх особистих інтересів [10, с. 56].

Рис. 1.6 Етапи та характеристика виконання аналізу фінансового стану

Тому не можна заперечувати важливість оцінки фінансового стану будь-якої компанії. В умовах сучасних економічних умов більшість підприємств не оцінюють своє фінансове становище через відсутність кваліфікованого персоналу з досвідом та гідними кадрами у фінансово-аналітичній діяльності. Різні інструменти та методи їх реалізації часто допомагають прийняти рішення щодо подальшого розвитку виробництва приймаються інтуїтивно, без переконливого розгляду фінансових питань компанії.

Зокрема, для малих та середніх підприємств, які готують фінансову звітність за П(С)БО-25, перспективи фінансового аналізу та об'єктивних результатів знижуються, і ця тенденція обмежує перспективи компаній. Проте підприємства повинні своєчасно реагувати на ситуації, що виникають під час господарської діяльності.

1.3 Законодавче забезпечення економічного аналізу

Ефективність економічного аналізу значною мірою залежить від наявності, кількості, швидкості та надійності інформації. Нормативна інформація відображається та використовується в інших випадках. Наприклад, він використовується на стадіях виробництва, ціноутворення та технічної підготовки тарифів. Наприклад, норми і правила, ціни, тарифи і тарифи, а також деякі дані, заздалегідь визначені табличні значення.

Нормативна інформація поділяється на нормативно-правову інформацію та нормативно-довідкову інформацію. До нормативно-правової інформації належать законодавчі та виконавчі акти (закони, закони), які регулюють господарську діяльність підприємств. До нормативно-довідкових джерел відносять правила і норми, прийняті керівництвом підприємства (наприклад, норми витрат матеріалів). Довідкова інформація містить інформацію, спільну для всіх типів функцій.

Нормативно-довідкова та нормативно-правова інформація створює базу стандартів і довідкової інформації для вирішення різноманітних адміністративних завдань. Відповідно до точки зору економічного аналізу як наукової галузі, баланс представляв його основну інформаційну базу. У 1950-х роках, коли аналіз балансу замінив економічний аналіз, він використовувався для аналізу бухгалтерських, оперативних і статистичних даних, а також технічної інформації стала інформація про економіку: організацію виробництва і праці, а також соціальна, психологічна та правова інформація набула відносно широкого застосування.

Законодавча система економічного аналізу повинна враховувати особливості різних періодів розвитку національної економіки. Період розвитку економіки України 90-х рр. XX ст. описується як перехідний етап в умовах ринку підприємництва, тому слід зазначити, що система економічного не зазнала кардинальних змін, а розвивалася за пострадянською інерцією, задовольняючи потреби підприємств.

Згідно з міжнародною практикою, положення та правові норми щодо економічного аналізу можуть бути розроблені з використанням різних підходів (рис. 1.7).

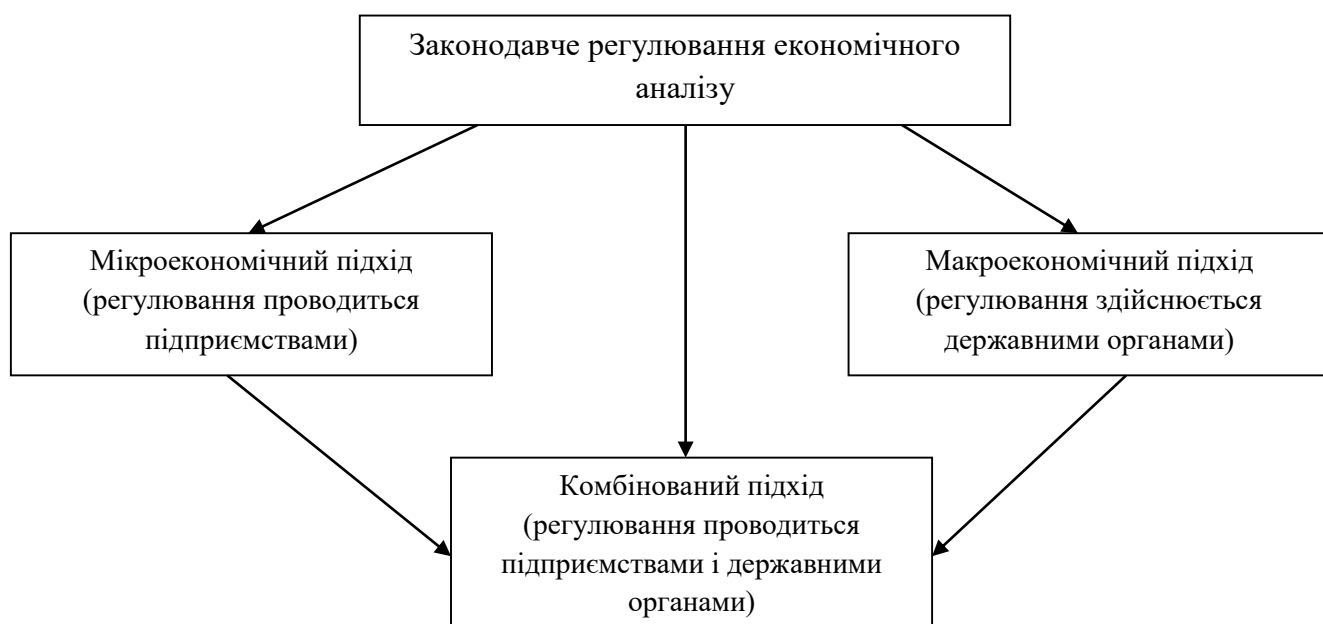

Рис. 1.7 Основні підходи законодавчого регулювання економічного аналізу

При використанні макроекономічного підходу правила та процедури ведення економічного аналізу суворо регулюються законами та постановами державних органів.

Застосування мікроекономічного підходу до правового регулювання економічного аналізу вимагає наявності авторитетних професійних спеціалістів з відповідними повноваженнями та довірою керівників підприємства до відповідальної особи.

Використання комплексного підходу до регулювання економічного аналізу дає можливість поєднати інтереси держави з урахуванням позиції професійних організацій бухгалтерів і аудиторів у вирішенні поточних проблем.

Для ефективного управління та прийняття рішень економічна інформація в основному використовується як частина соціальної інформації, систематично відображаючи соціальні реалії та життя суспільства у відповідних документах. Сучасні рівні обліку адекватно відповідають потребам економічного аналізу та

розширюють можливості своєчасного виявлення багатьох видів резервів виробництва.

Нормативно-правовими основами економічної оцінки є: Конституція України; укази Президента України; постанови Верховної Ради України та Ради Міністрів України; кодекси законів та ін. Зовнішня інформація для адміністративних цілей – це інформація про постачальників, конкурентне середовище, клієнтів тощо. Можливими джерелами такої інформації є законодавча база, офіційні бухгалтерські та статистичні звіти, публікації, інші компанії, інформаційна індустрія та незалежні дослідження ринку. Є різні джерела інформації. Багато компаній прагнуть знайти спеціальні джерела, особливо незаконні, щоб мати доступ до дефіцитної та надійної інформації. Однак приблизно 90% необхідної інформації доступно з легальних джерел [11].

Відділ планування завжди збирає необхідну інформацію, і в той же час цей процес координується і контролюється керівництвом, яке також має доступ до різних інформаційних каналів. Оскільки необхідно з'ясувати глибину та сутність інформаційної системи державного аудиту бюджетної системи, рекомендується розглянути окремі її елементи.

Тому правова інформація ґрунтується на принципі верховенства права як основи формування відповідних норм і знаходить своє відображення в Конституції України, законах, постановах та інших актах Верховної Ради України, указах і розпорядженнях Президента України, постанов і розпоряджень Ради Міністрів України та інших нормативно-правових актів Центральної виконавчої влади:

- 1) положення, що визначає поняття економічного аналізу установи;
- 2) правила, що регулюють діяльність бюджетних органів і застосовуються при проведенні економічного аналізу.

Обов'язковими для виконання установою визнаються нормативно-правові документи вищого рівня, що встановлюють основні положення економічного аналізу, які мають стати нормативною основою економічного аналізу. Під час підготовки таких документів розробляються вказівки, правила та методології

рекомендованого характеру, які надають необхідні роз'яснення та роз'яснення тим, хто проводить економічний аналіз.

Необхідно сформуванати систему нормативного регулювання економічного аналізу. З цією метою нормативно-правові документи вищого рівня, що представляють основні положення економічного аналізу, визнаються обов'язковими для їх проведення суб'єктами. Під час підготовки таких документів розробляються інструкції, правила та методики рекомендаційного характеру, які надають необхідні роз'яснення та роз'яснення установам, які проводять економічний аналіз.

Перші чотири рівні відображають централізовану нормативну документацію, а останній рівень відображає децентралізовану нормативну документацію. На першому рівні знаходяться нормативно-правові акти з найвищою юридичною силою. Господарський та Цивільний кодекси України, законодавство України, що регулює господарські процеси суб'єктів господарювання. До цього пакету документів входять також Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», «Закон України про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Це основа для організації та проведення економічного аналізу з інформаційної точки зору та забезпечення спрямованості цілей, а також для організації та проведення аналітичної роботи відповідними групами інституцій (аудиторами, представниками системи державного управління). Податкове законодавство спрямоване на надання об'єктивної інформації про оподаткування та податкові зобов'язання компаній.

Другий рівень – це нормативні документи вищих державних органів (Указ Президента, Постанова Уряду). У той час як коло економічних питань, у тому числі тих, що стосуються бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту, з яких видаються ці документи, практично необмежене, держава повинна дотримуватися єдиної економічної, валютної, кредитної та валютної практики. політики. Це означає, що цей орган державного управління представляє основні орієнтири економічної політики (обліково-аналітичні елементи) окремих суб'єктів.

Наступна серія нормативних документів в основному включає національні стандарти бухгалтерського обліку, затверджені Міністерством фінансів України. Зокрема, згідно з НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» одним із принципів складання фінансової звітності є розкриття фінансової інформації. Він повинен включати всі інформаційні транзакції, фактичні та потенційні наслідки, які можуть вплинути на рішення, засновані на подіях. Тому для забезпечення дотримання цього принципу необхідно аналізувати причинно-наслідкові зв'язки економічних явищ і процесів, що відбуваються всередині підприємства [13].

Сьогодні в Україні широко застосовується макроекономічний підхід до правового регулювання економічного аналізу, де головна роль належить державі. Альтернативою макроекономічному підходу є використання мікроекономічного підходу до правового регулювання економічного аналізу, що вимагає наявності авторитетних професійних спеціалістів з відповідними повноваженнями та довірою з боку державних органів та установ бізнесу. У сучасних умовах розвитку системи бухгалтерського обліку України рекомендується застосовувати комплексний підхід до правового регулювання бухгалтерського обліку та звітності, основним з яких є активна участь та врахування інтересів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АУДИТУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»

2.1 Організаційні та методичні особливості аудиту фінансової звітності

Підготовка фінансової звітності є завершальним етапом бухгалтерського процесу ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», її формування регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні» та Національними положеннями (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Метою складання фінансової звітності є надання користувачам точної, достовірної та об'єктивної інформації про їх фінансовий стан та результати діяльності для прийняття рішень [14, с. 43].

Користувачам фінансової звітності для прийняття бізнес-рішень потрібна інформація про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та зміни у фінансовому стані, проте внутрішнім і зовнішнім користувачам потрібна різна інформація (рис. 2.1).

Для цілей фінансової звітності бухгалтерський баланс є основним джерелом інформації про фінанси та фінансовий стан організації і є головною формою фінансової звітності. Відповідно до НП(С)БО-1 бухгалтерський баланс – це фінансовий звіт, що відображає активи, зобов'язання та власний капітал [13].

Відповідно до НП(С)БО-1, фінансова звітність організації повинна дозволяти користувачам порівнювати звіти різних організацій за різні періоди. Тобто вони мають бути зіставними. Для порівняння показників фінансових звітів необхідно надати інформацію про період, що залишився.

Аудит фінансових результатів є важливою функцією для користувачів інформації (власників, акціонерів, кредиторів тощо), безпосередньо встановлюючи достовірність, реальність і повноту інформації, на якій базується прийняття ефективних організаційних рішень.

Рис.2.1 Інформативні потреби користувачів фінансової звітності

Аналіз літературних джерел показує, що існують різні підходи до аудиту фінансових результатів діяльності підприємств. Іванова Н. А. та О. В. Ролінський рекомендують подібний системний підхід до організації перевірок фінансових результатів підприємства відносить: організацію підготовчої діяльності аудитора (планування аудиту); аудит бухгалтерського обліку, внутрішня перевірка статей бухгалтерського обліку та оцінка стану системи управління; перевірка достовірності доходів і витрат та їх опис у бухгалтерському обліку та річній фінансовій звітності; перевірка достовірності формування доходів, витрат і результатів; зведення доходів і збитків, аналітичних рахунків у фінансовій звітності; формування аудиторського висновку; ознайомлення керівника компанії із висновками та передача документів, які прописані в договорі [14, с. 163]. Тому аудит фінансової звітності слід проводити в такому порядку: аудит реалізації готової продукції, товарів і послуг; перевірка собівартості продукції; перевірка операційної діяльності; перевірка фінансових результатів; перевірка правильності формування податку на прибуток; аудит річної звітності [14, с. 165].

Гончарук Ю.А., зазначає, що аудит фінансової звітності базується насамперед на звірці рахунків і має охоплювати такі етапи аудиту:

- 1) перевірка правильності адресних полів;
- 2) формулювання характеру діяльності компанії та чи правильно вона описана у звіті;
- 3) перевірка фактичних даних, повноти та точності лінійних і графічних деталей і записів даних у звітах компанії;
- 4) систематичний аналіз звітних даних з метою формулювання найбільш ризикованих галузей звітності. Галузі з найвищою ймовірністю шахрайства або помилок у бухгалтерському обліку та звітності (або операції та активи, які вимагають більш ретельної перевірки, інформація, надана компанією, є надійною).
- 5) звірка рахунків;
- 6) перевірка даних фінансової звітності та визначити суттєвість розбіжностей, виявлених у фінансовій звітності;
- 7) перевірка дотримання встановлених законом термінів подання річної звітності [15, с.134].

Слід звернути увагу на послідовний і системний метод перевірки різних фінансових результатів, запропонований М. О. Виноградовою та Л. І. Жидеєвою [10]. Аудит фінансових результатів здійснюється за такими етапами:

- складання звітів про фінансові результати для редакційної точності та можливості фальсифікації на основі інформації з реєстрів обліку.
- перевірка узгодження витрат, доходів, фінансових результатів, а також облік збитків, прибутків.

За твердженням Ф. Ф. Бутинця, робота аудитора полягає у: перевірці математичної правильності поданих звітів, складанні фінансового звіту (на основі робочих документів другої частини аудиту) та підготовці фінансового звіту; порівняння проекту фінансової звітності із даними бухгалтерського обліку; виявлення розбіжностей, узгодження розрахунків прибутку на акцію, узгодження загальних показників передзвітного періоду та надання фінансових даних; врахування характеру помилок, її вплив на вашу фінансову звітність, адекватність

будь-яких змін та виправлення попередніх помилкових узгоджень фактичних і балансових даних у звіті [17, с. 362].

Л. М. Алієва рекомендує наступні етапи аудиту звіту про фінансові результати:

- контроль об'ємів реалізації активів та визначення доходів і затрат звітного періоду;
- звірка правильності систематизації та оцінювання доходів, затратта фінансових результатів в перетині видів роботи підприємства;
- звірка правомірності віддзеркалення в порядку рахунків бухгалтерського обліку доходів та затрат;
- систематичність їх відбиття у звіті про фінансові результати;
- розгляд структури доходів та витрат з ціллю формулювання ефективної діяльності підприємства;
- контроль за правильністю формулювання та віддзеркалення у звіті про фінансові результати податку на прибуток та збитки [18].

Муртановська Т.В. рекомендує проводити перевірки фінансових результатів у такому порядку: звірка рахунків доходів і витрат, перевірка чистих фінансових результатів, звірка активних і пасивних результатів формування відстроченого податку, звірка балансу (звірка субрахунків 441, 442 і 443), звірка взаємозв'язків, консолідація інформації, виявлення помилок і створення аудиторських звітів [19, с. 182]. Беручи до уваги основні підходи до визначення етапів аудиту фінансових звітів, нами рекомендовано основні етапи: організаційний, підготовчий, технічний і результативний (рис. 2.2).

Відповідно до запропонованого поетапного аудиту фінансової звітності, організаційна частина включає первинне знайомство аудитора з потенційним клієнтом для розуміння складності та аудиторських ризиків. Щоб досягти цієї мети, слід враховувати:

- операційні дані компанії, структура та середовище;
- структуру та діяльність управління та обліку;
- дослідження бухгалтерського обліку та звітності підприємства;

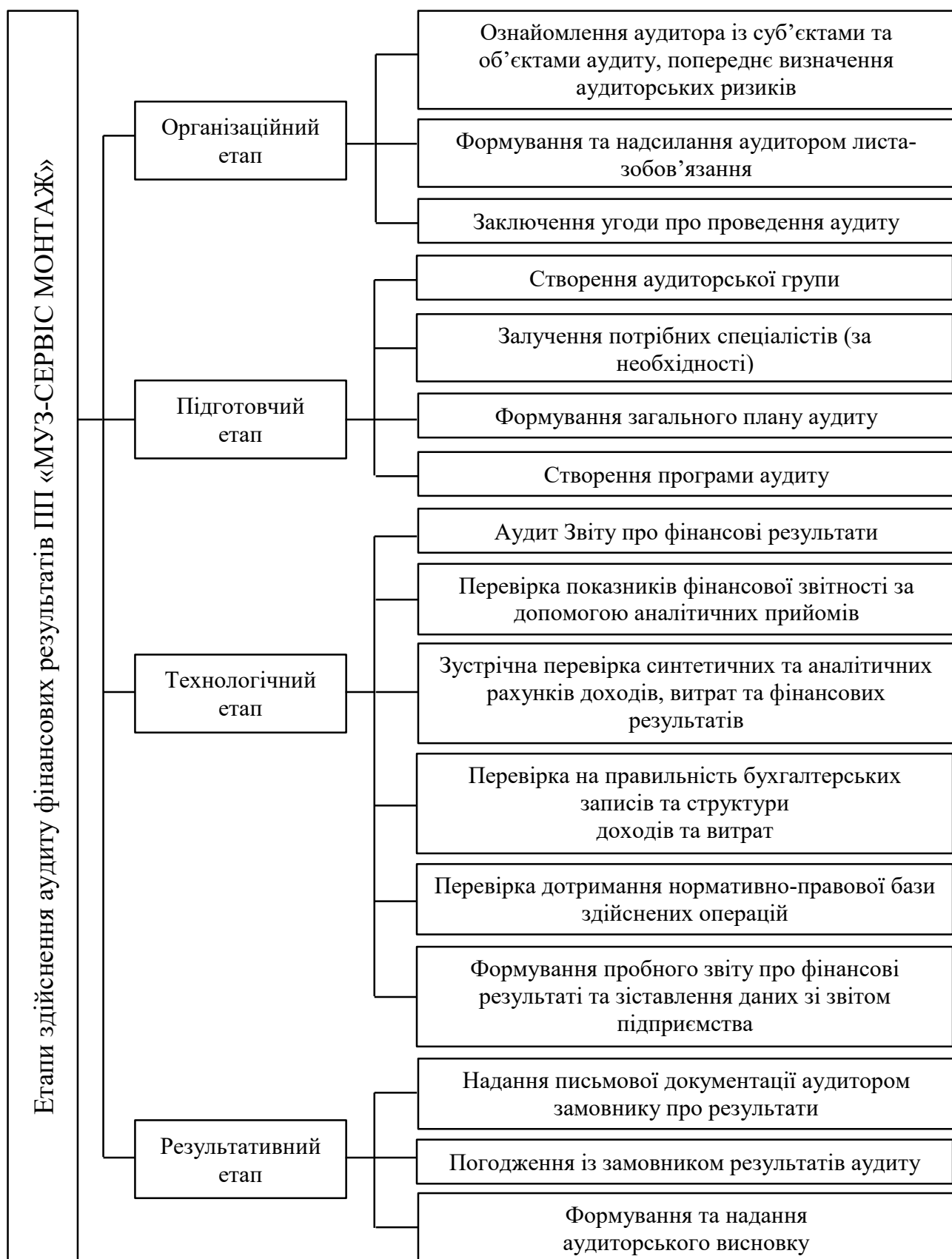

Рис. 2.2 Основні етапи проведення аудиту фінансових результатів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»

- попередній аудиторський звіт, зміни аудиторської фірми (аудитора);
- вимоги до здійснення діяльності.

Після обробки цих запитів аудиторська фірма (аудитор) приймає рішення про проведення аудиту. Якщо клієнт відповідає основним вимогам, аудиторська фірма (аудитор) складає перелік зобов'язань перед клієнтом. Виконання аудиторських завдань, які формально визначають відносини між перевіряючим (аудитором) і компанією.

Підготовча частина або етап планування організації та здійснення аудиту реалізує наступні дії аудитора:

- склад аудиторської команди;
- постанова про доцільність доручення фахівців (для розуміння стану майна, вимірювання об'єму завершених робіт, правнича оцінка контрактів, розуміння надійності обробки облікових даних тощо);
- розробка програми аудиту (сформулювати неодмінні ресурси для точних сфер аудиту, кількість потрібних ресурсів, час використання ресурсів, керівництво, інспектування та нагляд за ними);
- складання програми аудиту із визначенням видів запланованих функцій, фази їх реалізації, відповідальних виконувачів, обчислення аудиторських небезпек та ступеня істотності);
- перерахунок рівнів і формулювання завдань аудиту, підготовка планів аудиту, включаючи повний опис кожного методу та прийняття голосів, а також підготовка планів аудиту (терміни підготовки та подання) підготовки аудиторських висновків та інших документів для конкретних видів діяльності [19].

Технічна частина включає застосування запланованих методів і прийомів для перевірки фінансових результатів у правильному хронологічному порядку, визначеному аудиторами. На цьому етапі ви можете скорегувати свою програму іспиту. Теоретично перевірку фінансових результатів можна проводити, розглядаючи підцикли роботи (цикл закупівель, цикл доходів тощо) або види виробничої роботи (операційна, фінансова, інвестиційна). Професіонал повинен

почати з перевірки правильності бухгалтерського відображення витрат, доходів і фінансових результатів виробничої діяльності у звітах, в яких вони відображені.

Результативна частина включає підготовку та письмове інформування клієнта за результатами проведеного аудиту, узгодження результатів аудиту з керівництвом, підготовку та підписання аудиторських звітів і звітів.

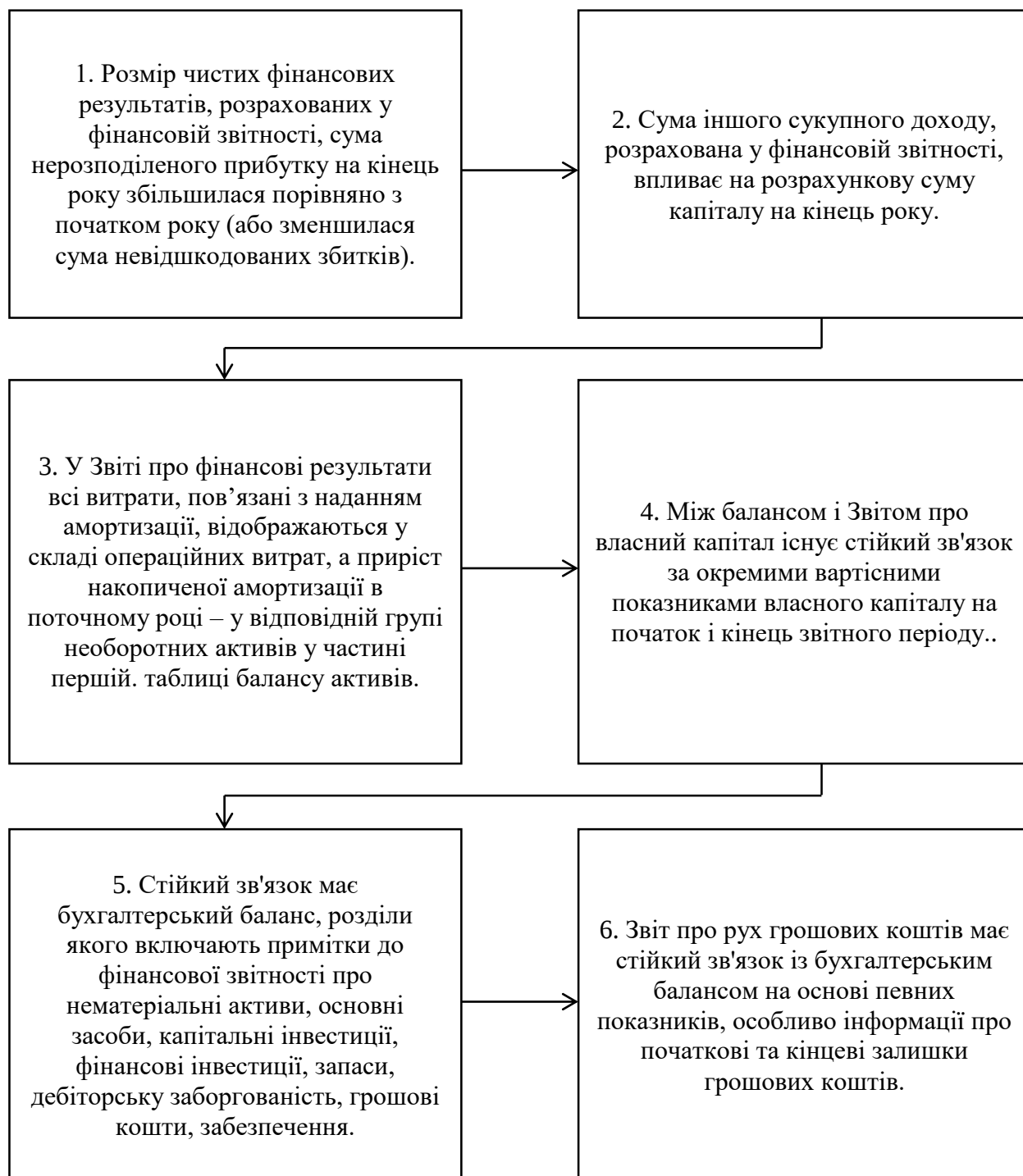
Отже, на основі отриманих даних запропоновано методику проведення аудиту бухгалтерського обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» та вказано цілі основних частин. Впровадження даних етапів підвищує ефективність діяльності аудитора, уточнює питання бухгалтерського обліку та мінімізує ризик бухгалтерських помилок і шахрайства. Можливо забезпечити перспективу та визначити реальну фінансову звітність. Уточнити позицію вашої компанії. і зробити переконливі та об'єктивні висновки. Враховуючи вид аудиту, є можливості для подальших досліджень щодо розробки та вдосконалення методів аудиту фінансових результатів та розробки практичної документації для аудиторів.

2.2 Методика здійснення аудиту фінансового стану

Інформація, подана сьогодні у фінансовій звітності, може не відповідати фінансовій звітності. Це пояснюється зусиллями керівництва прикрашати дані компанії, щоб зробити їх більш привабливими для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

В. Г. Лопатовський сказав, що баланс і звіт про фінансові результати є найважливішими для користувачів, але баланс відображає показники на певну дату, а звіт про фінансові результати – інформацію за певний період, тому слід об'єднати ці два формати в один [20, с.185].

Отже, перевірку порівнянності та достовірності показників бухгалтерського балансу ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» можна здійснити шляхом зіставлення взаємопов'язаних даних бухгалтерського обліку.

**Рис.3.4. Взаємозв'язок бухгалтерського балансу з іншими формами звітності
ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»**

У таблиці 2.1 наведені основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, інформація про які відображається в І «Необоротні активи» в розділі активів балансу.

Таблиця 2.1

**Основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, які відображається
в I розділі «Необоротні активи» активів балансу**

Джерела інформативних даних	Нормативно-правові акти щодо засад бухгалтерського обліку (відомості з обліку основних засобів), основний реєстр ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» з обліку основних засобів. Технічна документація ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Контракти, оренда, страхові поліси, оцінка та плани ремонту основних засобів. Розрахунок амортизації основних засобів Регістри бухгалтерського обліку (відомості, журнали, книги) з синтетичного обліку основних засобів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Книга обліку основних засобів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» та витрат на амортизацію.
Аудиторські процедури	Підтвердити наявність документів на купівлю (виготовлення), продаж (обмін) основних засобів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Підтвердити документів про результати розрахунку основних засобів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Забезпечити обґрунтованість бухгалтерського балансу для обліку основних засобів згідно з П(С)БО 7; Узгодження реальних уявлень у розрахунках ремонту, реконструкції та сучасних витрат; Звірка фактів, представлених у розрахунку результатів розрахунку основних засобів; Зверити відомості зазначеного бухгалтерського реєстру з інформацією генерального директора ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Збирати документи, у яких виявлено помилки в обробці документів, послуг та інформації.
Типові порушення	Первісна вартість основного засобу (якщо він купується з боргом) – це розподіл збитків від сплати відсотків за боргом. Невключення різниці між залишком активу та справедливою вартістю об'єкта передачі в період, враховуючи, чи замінено основний засіб на подібний актив; Вартість основних засобів – це приріст збитків, що використовуються в експлуатації об'єктів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ». Переоцінка лише одного об'єкта основних засобів Відсутність в аналітичному обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» інформації про зміни первісної вартості основних засобів та суми зносу. Розрахунок амортизації основних засобів на реконструкцію, модернізацію, реконструкцію та консервацію в тому числі несанкціоновану заміну основних засобів.

У таблиці 2.2 наведені основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, інформація про які відображається в II «Оборотні активи» в розділі активів балансу.

Таблиця 2.2

**Основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, які відображається
в II розділі «Оборотні активи» активів балансу**

Джерела інформативних даних	П документи для обліку запасів (прибутковий ордер; довіреність; отримати матеріал; падати коносамент, коносаменти для малих і середніх компаній; ліміт зняття картки; накладна - вимога на доставку матеріалів; повідомлення про помилку тощо); первинні та зведені документи касового обліку (прибуткова касова довідка, видаткова касова довідка, журнал обліку прибуткових і видаткових ордерів, касова книга, касовий чек, відомість про внесення готівки, платіжне повідомлення, розрахунково-платіжне повідомлення, платіжне доручення, виписка з банківського рахунку); картка матеріально-складського обліку; договори купівлі-продажу акцій, супровідні документи; договори (договори) з банком про відкриття рахунків; договори на постачання продукції та надання послуг; бухгалтерські записи тощо.
Аудиторські процедури	Звірка часу, порядку, документального оформлення та достовірності облікової картини результатів інвентаризації, проведеної ТМЦ; контроль договірної інформації, платіжних документів, прибуткових накладних та інших супровідних документів з інформацією, що міститься в бухгалтерському обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; звірка бухгалтерських документів та зображень наслідків переоцінки ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Звірка документів, облікових зображень і потреби в процедурах аналізу продажу запасів; перевірка наявності всіх прибутково-видаткових документів; звірка платіжної інформації; звірка цільового призначення коштів, отриманих у банках; звірка дотримання лімітів залишків у касах; звірка залишків за даними бухгалтерського обліку синтетичних та аналітичних фондів; Перевірка кредитоспроможності дебіторської заборгованості ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», у тому числі сумнівної або безнадійної; контроль балансу за даними головної книги та бухгалтерського обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».
Типові порушення	Неправильне визначення первісної вартості придбаних акцій; неправильний облік доходів та нарахування амортизації ТЗ; незавершене розміщення акцій; нестача матеріальних цінностей, розкрадання, псування, використання не за призначенням; невідповідність інформаційних повідомлень осіб, відповідальних за матеріал, відомостям основних документів; невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку; понад встановлений ліміт залишку готівки в касі; невідповідність цих платіжних документів виписці з банку; залік дебіторської заборгованості боржників, які прострочили свою заборгованість; покрити дебіторську заборгованість шляхом відображення в балансі плаваючого залишку; неправильний розрахунок суми резерву сумнівних боргів; невідповідність даних аналітичного та синтетичного обліку тощо.

У таблиці 3.2 показано, як спеціаліст виконує правильність заповнення всіх документів, пов'язаних з обліком запасів, дебіторської заборгованості, готової продукції і готової продукції у зв'язку з перевіркою достовірності відображення балансу касових апаратів, звіряє різні дані з регістрів бухгалтерського обліку, головної книги та балансу, а також перевіряє дані бухгалтерського обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» про грошові кошти за виписками з банку та ін.

Згідно з вимогами НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» фінансову звітність необхідно складати відповідно до наступних рекомендацій:

- зрозумілість означає, що інформація, надана у фінансовій звітності, є доступною та може бути чітко витлумачена користувачами, які добре поінформовані та зацікавлені в розумінні інформації.

- доречність означає, що фінансові звіти повинні містити лише релевантну інформацію, яка має відношення до процесів прийняття рішень користувачами, дозволяючи користувачам своєчасно оцінювати минулі, теперішні та майбутні події, і це означає, що дозволяє переглядати та

- надійність означає, що фінансові звіти є достовірними та чесними та не містять неточностей або упереджень, які могли б вплинути на рішення користувачів фінансових звітів.

- порівнянність означає, що фінансові звіти можна зіставити за різні періоди та різні організації.

Зокрема, аудит щодо достовірності розкриття змісту частини III балансу «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» потребує тих самих процедур, що й аудит основних засобів.

У таблиці 2.3 наведені основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, інформація про які відображається в I «Власний капітал» в розділі пасивів балансу.

Таблиця 2.3

**Основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, які відображається
в І розділі «Власний капітал» пасивів балансу**

Джерела інформативних даних	Установчі документи ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; документи, що підтверджують право власності на майно, що входить до статутного капіталу, свідоцтво про право власності на нерухоме майно, землю, транспортні засоби, будівлі, інтелектуальну власність; програмні продукти; витяги з протоколів зборів акціонерів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; ліцензії на провадження окремих видів діяльності ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; відомості про реєстрацію наданих доручень та повноважень під час реєстрації, перереєстрації, ліквідації та реорганізації товариства; наказ про облікову політику ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; основні документи з обліку власного капіталу; синтетичний та аналітичний облік пайових рахунків ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».
Аудиторські процедури	Експертиза статуту ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», безпосереднє розкриття правового статусу; Мета діяльності ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; права та обов'язки акціонерів; Розмір статутного капіталу ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; умови, що стосуються класів акцій, що випускаються, та їхньої номінальної вартості та вартості; умови збільшення або зменшення статутного капіталу; Права, привілеї та обмеження щодо акцій ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; акції, що належать ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ», його дочірнім та пов'язаним підприємствам; своєчасність і повнота капітальних вкладень; На момент внесення останніх доповнень до статуту ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ». Звіряє складовий баланс за відомостями головної книги з даними реєстрів бухгалтерського обліку; експертиза достовірності розміру статутного капіталу в установчих документах ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; Документальне узгодження діяльності щодо формування статутного капіталу відповідно до установчих документів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».
Типові порушення	Невідповідність кредитових залишків рахунку 40 статутному капіталу, зазначеному в установчих документах ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; незаконне збільшення статутного капіталу за рахунок подорожчання матеріальних та нематеріальних активів, які є статутним капіталом ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; дострокові зміни в переліку акціонерів ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; відсутність оригіналів документів або юридично засвідчених копій; підроблені документи та операції; займатися діяльністю без дозволу ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».

У таблиці 2.2 наведені основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, інформація про які відображається в II «Довгострокові зобов'язання і

забезпечення» і III «Поточні зобов'язання і забезпечення» розділах пасивів балансу.

Таблиця 2.4

Основні складові аудиту об'єктів бухгалтерського обліку, які відображається в II «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» і III «Поточні зобов'язання і забезпечення» розділах пасивів балансу

Джерела інформативних даних	Положення про принципи бухгалтерського обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; кредитні договори (угоди) та додатки до них; основні документи з обліку отримання, використання та погашення довгострокових і поточних кредитів банків; Документи, пов'язані з поставкою ТМЦ, виконанням робіт і наданням послуг; основні документи, що стосуються розрахункового обліку; ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» облік роботи та основні платіжні документи; розрахунково-платіжні відомості, зведені відомості про нарахування заробітної плати за складом і категоріями працівників, особові рахунки, реєстр депонованої заробітної плати, реєстр авансових виплат працівникам; інвентаризаційні розрахунки; бухгалтерські записи за рахунками; Головна книга; відомості внутрішнього контролю та інші документи, що узагальнюють результати контролю ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».
Аудиторські процедури	Узгодження достовірності облікової політики з операціями, пов'язаних із отриманням, використанням та погашенням банківських кредитів, а також угодах на основі законодавства України з постачальниками та підрядниками; перевірка наявності та достовірності кредитних договорів, договорів купівлі-продажу; перевірка правильності оформлення розрахунків з постачальниками та підрядниками ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; проведення зустрічної звірки відомостей про договір, платіжних документів та інших супровідних документів з даними аналітичного та синтетичного обліку ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».
Типові порушення	Відсутність договорів з банками про надання кредитів; неправильне ведення бухгалтерського обліку (невірний облік, відсутність аналітичного обліку, неправильний облік сплати відсотків за кредитами); нецільове використання кредитних коштів; дострокове погашення кредитів; відсутні договори на поставку продукції, надання послуг чи виконання робіт; ранні переговори з постачальниками та підрядниками; у звіті вказано неправильну кількість працівників; порушення законності встановлення доплат і надбавок до основної заробітної плати; математичні помилки в розрахунках прибутків і збитків згідно з основними документами ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»; неправдиве відображення втрат праці ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ».

Відповідно, основними методами та процедурами аудиту фінансової звітності ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» є:

- перевірка узгодженості даних, що повторюються в різних формах фінансової та бухгалтерської звітності;
- перевірка правильності складання бухгалтерського балансу (звіту про фінансовий стан) відповідно до законодавства, порівняння даних Головної книги з регістром бухгалтерського обліку;
- звірка відомостей книги бухгалтерського обліку з основними документами;
- звірка річних інвентаризаційних документів (основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, дебіторської, кредиторської заборгованості та власного капіталу).

Тому обґрунтована фінансова інформація, яка служить основою для прийняття користувачами правильних фінансових рішень, стає все більш важливою. Крім усього іншого, зовнішні користувачі можуть вирішити, чи варто інвестувати в інші виробництва і чи варто брати кредит у банку. Бухгалтерський баланс показує всі істотні зміни в структурі господарських засобів та джерелах їх утворення. Це найефективніший засіб перевірки достовірності даних бухгалтерського обліку за всіма статтями бухгалтерського обліку, відображеними в балансі, під час перевірки фінансової звітності в рамках зовнішнього аудиту фінансової звітності. Але зараз вітчизняний ринок потребує аудиторських послуг для оновлення існуючого програмного забезпечення для проведення аудиту та підвищення його ефективності.

2.3 Підходи до удосконалення аудиту фінансової звітності та фінансового стану будівельного підприємства

Аудит фінансових результатів виконує важливу функцію відносно встановлення достовірності та повноти відображення інформації для її користувачів, на основі якої вони зможуть приймати ефективні управлінські рішення. Власники (акціонери, інвестори, кредитори) часто прибігають до послуг аудиторських фірм (аудиторів) або організовують власну службу аудиту з метою перевірки фактів законності та правильності відображення у фінансовій звітності

підприємства господарських операцій, виявлення облікових помилок або можливого шахрайства, тощо. Перевірка фінансових результатів та визначення реального фінансового стану діяльності суб'єкта господарювання є одним із найскладніших та найбільш відповідальним видом аудиторської перевірки, який має найвищий ступінь аудиторського ризику. При цьому, даний вид перевірки є найпоширенішим, бо зацікавленість в об'єктивності обліку і звітності виникає як у підприємства, в особі власника, так і в держави, в особі контролюючих органів.

Саме показник фінансового результату є найбільш суперечливим та вразливим до перекручувань підприємствами та вчинення шахрайських дій. У той же час, вчасно розпізнати перекручення та фальсифікації досить складно, оскільки такі дії зовні виглядають як звичайні операції, здійснювані відповідно до встановлених правових та економічних норм і дуже важко піддаються розпізнаванню без спеціальної експертизи. У зв'язку з чим виникає потреба в незалежній експертизі фінансових результатів [21]. Відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит фінансової звітності – аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності, або консолідованої фінансової звітності юридичної особи, або представництва іноземного суб'єкта господарювання, або іншого суб'єкта, який подає фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність групи, з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, міжнародних стандартів фінансової звітності або іншим вимогам [22].

Завдання з обов'язкового аудиту фінансової звітності – завдання з надання обґрунтованої впевненості, що приймається і виконується суб'єктом аудиторської діяльності відповідно до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та міжнародних стандартів аудиту шляхом перевірки фінансової звітності або консолідованої фінансової звітності з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах і відповідність вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності або

національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та законів України [22]. Метою аудиту фінансової звітності відповідно до МСА 200 «Загальні цілі незалежного аудитора та проведення аудиту відповідно до міжнародних стандартів аудиту» є підвищення ступеня довіри користувачів до фінансової звітності. Це досягається через висловлення аудитором думки про те, чи складена фінансова звітність у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи фінансового звітування.

У разі більшості концептуальних основ загального призначення така думка висловлюється стосовно того, чи подана фінансова звітність достовірно, в усіх суттєвих аспектах, або чи надає вона правдиву та неупереджену інформацію відповідно до концептуальної основи [23]. МСА не встановлюють відповідальність управлінського персоналу або тих, кого наділено найвищими повноваженнями, та не скасовують юридичної сили законодавчих або нормативних актів, що регулюють їхню відповідальність. Проте аудит відповідно до МСА проводиться згідно з передумовою, що управлінський персонал і в разі потреби ті, кого наділено найвищими повноваженнями, визнали певну відповідальність, яка є фундаментальною для проведення аудиту.

Як основу для аудиторської думки МСА вимагають, щоб аудитор отримав обґрунтовану впевненість у тому, що фінансова звітність у цілому не містить суттєвого викривлення внаслідок шахрайства або помилки. Обґрунтована впевненість – це високий рівень впевненості. Вона досягається, якщо аудитор одержав прийнятні аудиторські докази у достатньому обсязі для зменшення аудиторського ризику (тобто ризику того, що аудитор висловить невідповідну думку, якщо фінансова звітність суттєво викривлена) до прийнятно низького рівня. Проте обґрунтована впевненість не є абсолютним рівнем впевненості, оскільки існують властиві обмеження аудиту, які призводять до того, що більшість аудиторських доказів, на основі яких аудитор формує висновки та на яких ґрунтується аудиторська думка, є швидше переконливими, ніж остаточними [23].

Кожний аудитор використовує свою методику аудиту фінансових результатів діяльності, яка має бути розроблена для кожного підприємства окремо

з урахуванням особливостей ведення бізнесу, та яка надасть можливість отримати відповідні аудиторські докази, визначити аудиторські процедури і сформулювати аудиторський висновок.

Існує різноманітність у підходах до аудиту фінансових результатів діяльності підприємства. Так, Утенкова К.О. рекомендує аудит Звіту про фінансові результати проводити з метою встановлення правильності його складання, що забезпечує користувачів повною, правдивою та неупередженою інформацією про доходи, витрати, прибутки та збитки від діяльності підприємства за звітний період. Аудит Звіту про фінансові результати проводиться за розділами [24].

Іванова Н.А. та Ролінський О.В. пропонують таку послідовність в організації аудиту фінансових результатів діяльності підприємства: організація підготовчої роботи аудитора (планування стратегії аудиту); оцінювання стану бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та системи контролю по об'єктах обліку; перевірка правильності оцінки доходів та витрат, їх відображення в обліку та фінансовій звітності; перевірка правильності визначення доходів, витрат та фінансових результатів; перевірка відповідності даних синтетичного та аналітичного обліків доходів та витрат показникам фінансової звітності; підготовка аудиторського висновку; ознайомлення керівництва клієнта з аудиторським висновком та передача документації, яка передбачена договором.

При цьому, аудит фінансових результатів слід проводити в такому порядку: аудит реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг; аудит виробничих витрат та собівартості продукції; аудит фінансових результатів від операційної діяльності; аудит фінансових результатів від фінансових та інвестиційних операцій; аудит правильності визначення податку на прибуток; аудит відповідності первинних облікових даних регістрам обліку; аудит фінансової звітності.

Мултанівська Т.В. [25] та Гончарук Я.А. [26] у своїх працях багато уваги приділяють дослідженню алгоритму проведення аудиту фінансових результатів, де описують методи та прийоми, які слід використовувати аудитору на кожному етапі перевірки. Гончарук Я.А. вважає, що аудит фінансових результатів, в першу чергу, ґрунтується на перевірці Звіту про фінансові результати (Звіту про

сукупний дохід), і повинна охоплювати такі етапи аудиторської перевірки: перевірка правильності заповнення адресної частини; визначення виду діяльності підприємства та правильності його зазначення у формі; перевірка наявності, повноти і правильності заповнення реквізитів і показників рядків і граф звітності; логічний аналіз показників звітності з метою визначення ділянок у звітності з найбільшим ризиком, тобто тих, де найдостовірніша можливість виявлення шахрайства або помилок в обліку та звітності; рахункова перевірка; перевірка показників форм фінансової звітності, встановлення суттєвості виявлених відхилень в показниках фінансової звітності; перевірка дотримання встановлених законодавством строків і термінів подання фінансової звітності.

На думку Мултанівської Т.В., аудит фінансових результатів повинен проводитись у такій послідовності: перевірка закриття рахунків доходів та витрат; аудит визначення чистого фінансового результату; перевірка результату визначення відстрочених податкових активів та зобов'язань; реформація балансу (звірка субрахунків 441, 442, 443); перевірка взаємозв'язку показників звітності по усіх формах; узагальнення інформації, виявлення помилок, аудиторський висновок [25].

Заслуговує на увагу методика аудиту фінансових результатів, що запропонована Виноградовою М.О. та Жидеєвою Л.І., яка відрізняється логічністю і послідовністю. Так, аудит фінансових результатів має проводитись за наступними етапами: попереднє вивчення звіту про фінансові результати щодо правильності складання та наявності можливих відхилень за даними регістрів обліку; перевірка витрат, перевірка доходів, перевірка фінансових результатів. Зазначені також можливі порушення обліку витрат, доходів, фінансових результатів.

Аудит фінансових результатів доцільно починати з порівняння даних Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід), Оборотної відомості за синтетичними рахунками, Головної книги, регістрів аналітичного обліку за рахунком 79 «Фінансові результати». Окремо перевіряються формування результату за видами діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна). Аудиторів доцільно починати перевірку правильності обліку витрат, доходів та фінансових

результатів діяльності підприємства з точки зору форм звітності, в яких вони відображені.

Перевірка фінансової звітності здійснюється у послідовності: формальна перевірка (огляд фінансової звітності на предмет заповнення всіх необхідних реквізитів, вивчення всіх статей звітності для оцінки та визначення величини ризику за кожною із статей). Формальна перевірка фінансової звітності дасть можливість уточнення аудиту та оцінки можливих ризиків, а також виявлення можливих викривлень. За допомогою аналітичної перевірки фінансової звітності визначаються ті її складові, де аудиторський ризик є найбільшим, тобто, де можливість шахрайства, або наявність помилок в обліку і звітності є найбільш ймовірним. За перевіркою по суті та розрахунковою перевіркою показників звітності перевіряється правильність складання фінансової звітності.

При перевірці Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) аудитору доцільно перевірити та провести аналіз кожної статті Звіту про фінансові результати, а також достовірність визначенні чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), особливо приділити увагу визначення собівартості продукції та розподіл загальновиробничих витрат, перевірити розрахунок прибутку (збитку), визначення фінансового результату від операційної діяльності, фінансового результату до оподаткування та показник чистого прибутку (збитку), правильності визначення податку на прибуток. За допомогою пробного Звіту про фінансові результати доцільно зробити аналіз відхилень, перевірити відповідність даних Звіту про фінансові результати в частині даних за відповідний період минулого року, узгодження певних показників Звіту про фінансові результати з даними Балансу.

Аудитор повинен розробити та виконати процедури аудиту, що за певних обставин відповідають меті отримання прийнятних аудиторських доказів у достатньому обсязі. У разі використання інформації, наданої суб'єктом господарювання, аудитор повинен оцінити, чи ця інформація достатньо достовірна для досягнення мети аудиту, включаючи залежно від обставин:— отримання

аудиторських доказів щодо точності та повноти інформації;— оцінку достатньої точності та детальності інформації для досягнення — мети аудитора [27].

Аудиторські докази необхідні для обґрунтування думки та звіту аудитора. За своїм характером докази є такими, що дають результат у сукупності і отримуються в основному за допомогою аудиторських процедур, які виконуються в процесі аудиту. При цьому вони можуть також включати інформацію, отриману з інших джерел, які можуть вплинути на їхню застосовність до поточного аудиту. Більша частина роботи аудитора при формуванні думки аудитора полягає в отриманні й оцінці аудиторських доказів. Аудиторські процедури, спрямовані на отримання аудиторських доказів, можуть включати крім запитів ще й інспектування, спостереження, підтвердження, повторне обчислення, повторне виконання та аналітичні методи, які часто комбінуються між собою.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»

3.1 Загальна оцінка фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності

Необхідною умовою аналізу господарської діяльності є створення аналітичного інформаційного середовища на основі сучасних інформаційних технологій, тому вивчення сучасних комп'ютеризованих програм у країні та за кордоном має велике значення для вивчення господарської діяльності підприємства.

Виробничий і управлінський процес можна проаналізувати безпосередньо за допомогою консалтингової частини системи, особливо комплексного модуля для оцінки та прийняття рішень. Описані модулі містять програми, здатні розраховувати набір взаємопов'язаних показників, агреговані результати яких виражаються в показниках господарсько-фінансової діяльності підприємств.

Наслідками переходу громади в інформаційну епоху є повна електронізація діяльності та покращення можливостей інформаційного забезпечення системи управління бізнесом. Є два напрямки розвитку:

1) удосконалення методів дослідження, збору, захисту та розповсюдження інформації – комп'ютеризація систем обліку та звітності;

2) удосконалити процеси сприйняття, обробки та генерації інформації, тобто підвищити розумовий потенціал спільнот, у тому числі генерацію штучного інтелекту – комп'ютеризацію, інтелектуалізацію економічного аналізу тощо [28, с. 57].

Різноманітні фактори зовнішнього середовища, що оточує компанію, можуть спричинити критичні явища або принаймні призвести до банкрутства чи ліквідації та вплинути на здатність компанії підтримувати свої прибутки. Основними факторами є зовнішні або екзогенні (не мають відношення до діяльності компанії) і внутрішні або ендогенні (з боку самого виробництва).

Більш детально фактори, що впливають на фінансове становище підприємства, можна розглянути схематично на рис. 3.1.

Ще один важливий внутрішній фактор, що впливає на фінансовий стан компанії – це наявність стратегії розвитку. Стратегія компанії полягає в тому, щоб сприяти вдосконаленню та вдосконаленню своєї діяльності, збільшенню рівня запасів, продуктивному використанню наявних фінансових ресурсів та збільшенню свого потенціалу в мінливих умовах ринкового середовища.

Рис. 3.1 Фактори, які впливають на фінансовий стан підприємств

Тому, розглядаючи сукупність факторів, які впливають на фінансовий стан підприємства, важливо підкреслити, що підприємство може розпоряджатися цими чинниками і тому має приділяти найбільшу увагу факторам внутрішнього впливу в процесі управління.

Перевірений набір даних є основою, яка виявляє регулярність і достатність перевірених елементів для ефективної роботи системи аналізу фінансового стану. Суб'єкти аналізу вказують на необхідність використання певного звіту з урахуванням цілей, які вони переслідують. Якщо внутрішні користувачі можуть отримати всю фактичну інформацію, то зовнішні аналітики мають не досить багато інформації. З вищевикладеного можна зробити послідовний висновок про наголошення на звітності як найбільшому та найкращому інформаційному забезпеченні для з'ясування матеріального становища.

У комплексному дослідженні особливостей використання новітніх комп'ютерних технологій у практиці економічних досліджень простежено історичні особливості їх розвитку (Додаток Б). Отже, впровадження економічних досліджень підприємства в умовах використання інформаційних технологій є результатом стрімкого підйому науки, який пов'язаний не лише з удосконаленням комп'ютерної техніки та методів зв'язку, а й з методичним розвитком до проведення аналізу з урахуванням сучасних можливостей.

За результатами аналізу практичної сфери діяльності національних компаній можна показати, що в сучасних умовах господарювання спостерігається певна тенденція до збільшення кількості програмних продуктів, які забезпечують комп'ютеризацію аналітичного програмного забезпечення та оперативне розширення можливостей [29, с. 39].

Отже фінансовий стан підприємства залежить від результату взаємодії всіх елементів системи фінансово-господарських відносин підприємства, визначається сукупністю об'єктивних та суб'єктивних чинників і визначається через систему інформаційних показників, які відображують наявність, склад, структуру та ефективність використання капітальних, матеріальних, нематеріальних, грошових ресурсів та джерел їх формування. Фінансовий стан характеризує спроможність

підприємства фінансувати власну господарську діяльність та формується за рахунок забезпеченості активами; ефективності їх розміщення та використання; наявності стійких фінанси-господарських взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю [30, с. 83]. Ефективність господарсько-фінансової діяльності будь-якого підприємства буде залежати від наявності або можливості використання капіталу, нематеріальних і матеріальних ресурсів (активів), а також оптимальної їх структури та раціонального використання у виробничо-господарській, фінансовій та інвестиційній діяльності. та фінансуванні. Ключовим індикатором якісної ефективності управління є систематичне збільшення обсягу ресурсів, що знаходяться під контролем компанії, в результаті минулих господарських операцій або отримання інших фінансових вигод у вигляді скорочення заборгованості. Основним поняттям у розумінні змісту забезпечення ресурсами господарської діяльності компанії є управління активами або їх можливе використання [31, с. 5]. Справа в тому, що значна частка коштів, які використовуються підприємством для забезпечення правових цілей і завдань, не є його власністю, а використовуються лише тимчасово за умови виконання певних зобов'язань. Крім того, виконання таких зобов'язань у майбутньому призведе до зменшення фінансової вигоди підприємства.

Неефективне використання активів призводить до зменшення економічної прибутковості, доки частина ресурсів не буде втрачена. Послаблюється платоспроможність підприємства, що послаблює здатність матеріально підтримувати заплановані обсяги виробництва та реалізації продукції, що в свою чергу негативно впливає на виконання плану прибутковості та здатність підприємства здійснювати власну фінансову діяльність. Іншим аспектом нераціонального інвестування та використання активів є погіршення кредитоспроможності, що призводить до: збільшення витрат на фінансування, що проявляється у підвищенні банківських процентних ставок за кредитами; посилення економічних санкцій за невиконання господарських або фінансових зобов'язань. Звідси, фінансова політика повинна бути направлена на забезпечення

регулярного придбання та раціонального використання ресурсів, розрахунково-кредитної дисципліни, дотримання розумних пропорцій залучених та власних коштів, фінансової стійкості та забезпечення стабільної ефективності діяльності підприємства [32, с. 104].

Отже, фінансове становище підприємства залежить від результатів взаємодії всіх ланок системи економіко-фінансових відносин підприємства, визначається багатьма об'єктивними та суб'єктивними факторами, а також виокремлюється системою інформаційних показників. Вони характеризують наявність структури та складу, а також ефективності використання капіталу, матеріальних та нематеріальних ресурсів та джерел їх формування. Фінансовий стан відображає здатність компанії фінансувати свою господарську діяльність через використання активів активів; ефективність їх розміщення та використання; стійкі економічні та фінансові відносини з іншими суб'єктами господарювання, платоспроможність та фінансова стійкість. На фінансовий стан підприємства впливає баланс різних компонентів його власності та ресурсів, які він створює, а також ефективність їх застосування. Оцінка фінансового стану підприємства демонструє, на які особливі елементи апарату управління фінансовими процесами слід звернути увагу, дає змогу виявити найважливіші аспекти та місце найслабших у фінансовому забезпеченні підприємства. Результати оцінки фінансового стану характеризують зміну фінансового стану підприємства за вибраний період діяльності, тому фінансовий стан певного підприємства є предметом фінансового аналізу.

Джерелом даних для загальної оцінки фінансового стану є окремі форми фінансової звітності, а саме: Баланс (форма № 1); Звіт про фінансові результати (форма № 2) (Додаток В).

Для комплексної оцінки фінансового стану формується укрупнений (агрегований) баланс і звіт про фінансові результати шляхом консолідації змісту та зменшення величини статей, що збільшує їх інформативність, аналітичність та наочність. У таблицях 3.1 і 3.2 наведено методику об'єднання статей балансу та звіту про фінансові результати та приклад використання окремих методик і методів вивчення в описовій моделі оцінки фінансового стану.

Таблиця 3.1

Аналіз фінансового стану за показниками агрегованого балансу ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» за 2021 р.

Стаття балансу	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни (+/-)			
	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі	у % на початок періоду	у % до зміни підсумку балансу
Необоротні активи	0,7	0,3	4,67	1,06	-0,4	-3,60	-0,57	-64,94
Оборотні активи	14,3	27,9	95,33	98,94	13,6	3,60	0,95	108,07
– дебіторська заборгованість	14,3	11,7	95,33	41,49	-2,6	-53,84	-0,18	-20,66
– грошові кошти	0	16,2	-	57,45	16,2	57,45	-	0,00
Баланс	15	28,2	100	100	13,2	0,00	0,88	100,00
Власний капітал	15	28,2	100	100	13,2	0,00	0,88	100,00
Баланс	15	28,2	100	100	13,2	0,00	0,88	100

Таблиця 3.2

Аналіз фінансового стану за показниками агрегованого звіту про фінансові результати ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» за 2021 р.

Стаття балансу	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни (+/-)			
	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі	у % на початок періоду	у % до зміни підсумку балансу
Доходи								
Чистий дохід від реалізації	25,9	395,8	х	х	369,90	х	14,28	х
Витрати								
Собівартість продукції	26,40	367,00	92,31	95,92	340,60	3,61	12,90	104,23
Інші операційні витрати	0,10	0,80	0,35	0,21	0,70	-0,14	7,00	56,55
Інші витрати	2,10	14,80	7,34	3,87	12,70	-3,47	6,05	48,86
Разом витрати	28,60	382,60	100,00	100,00	354,00	0,00	12,38	100,00
Прибуток								
Чистий прибуток	-2,7	13,2	х	х	15,90	х	-5,89	х

Одержані результати аналізу фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності свідчать про те, що величина власного капіталу на кінець звітного періоду зросла на 13,2 тис. грн. Такий приріст відбувся за рахунок зростання нерозподіленого прибутку у структурі власного капіталу та незмінного обсягу зареєстрованого капіталу.

Дебіторська заборгованість підприємства у звітному році зменшилася майже на половину і на кінець 2021 р. склала 41,9% від обсягу всіх оборотних активів. Грошові кошти підприємства на кінець звітного року зросли на 58,1 % від обсягу всіх оборотних активів, а це свідчить про раціональне використання оборотних активів. Щодо до джерел формування господарських засобів, то власний капітал становить 100 % питомої ваги, оскільки у підприємства відсутній позиковий капітал. власний капітал на кінець звітного року збільшився на 13, 2 тис. грн., це сталося за рахунок приросту нерозподіленого прибутку.

Аналіз звіту про фінансові результати, слід зазначити, що основними індикаторами є доходи, витрати та прибуток підприємства. Чистий дохід від реалізації у звітному році збільшився майже у 15 разів, що є позитивною динамікою. Проте витрати у досліджуваному періоді також заросли майже на те саме число. Результати аналізу свідчать, що на початку звітного періоду підприємство понесло втрати частини капіталу на суму 2,7 тис. грн., проте вже на кінець звітного року ситуація змінилася і підприємство отримало прибуток – 13,2 тис. грн. В загальному аналіз агрегованої фінансової звітності ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» про нестабільну фінансову стійкість та низьку спроможність підприємства забезпечити свої потреби та безперебійність виробничого процесу. На фінансовий стан підприємства впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і джерел їх формування, а також рівень ефективності їх використання.

3.2 Аналіз стійкості фінансового стану та оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства

Кожна господарська одиниця повинна прагнути до максимального зростання інвестованого капіталу, який є структурно неоднаковим як за ступенем прибутковості, так і за ступенем, що має вплив на фінансову незалежність компанії. Наявність великої питомої ваги позичкового капіталу в активах підприємства знижує рівень самостійності під час прийняття рішень управлінцями та його використанні, що призводить до певних обмежень в оперативному контролі всіх існуючих ресурсів.

Однак, застосування в господарській діяльності позичкового капіталу в умовах, коли рентабельність використання коштів більша за відсотки за позику, підвищує рентабельність кожної гривні власних коштів. По суті, стабільність фінансової ситуації можна описати як певну точку балансу між прийнятним рівнем фінансової залежності та очікуваним зростанням частки за звітний період [33, с. 369].

Зміна вартості збільшення частки компанії впливає на її фінансову стійкість. Звідси випливає, що відбувається зміна стабільності корпоративної діяльності по відношенню до загальної фінансової структури компанії. Фінансова стійкість описує рівень фінансової незалежності підприємства стосовно володіння та використання активів.

Для обчислення абсолютних показників фінансової стійкості рекомендується досліджувати багаторівневу систему покриття запасів та витрат. З метою характеристики наявності та вартості активів і власного капіталу необхідно визначити джерела їх утворення.

Економічну кон'юнктуру визначають за ступенем стійкості, за допомогою наявності запасів і вартісних показників як джерел їх формування. Розрізняють чотири види фінансової стійкості:

– абсолютна стійкість фінансового становища (власних оборотних коштів достатньо для забезпечення резервів; платоспроможність підприємства гарантована);

– нормальна стабільність (для забезпечення товарно-матеріальних цінностей крім власних оборотних коштів використовуються довгострокові кредити та позики; платоспроможність гарантована);

– нестабільна фінансова ситуація (крім власних оборотних коштів і довгострокових кредитів і позик, для забезпечення резервів використовуються короткострокові кредити і позики; платоспроможність ослабла, але її можна відновити);

– кризова фінансова ситуація (не вистачає «нормальних» ресурсів для їх формування для гарантування резервів; компанії загрожує банкрутство) [34, с. 186].

З інформації таблиці 3.2 стає очевидно, що приватне підприємство знаходиться у кризовому стані та добре усвідомлює нестачу додаткових залучених та власних коштів. Основними негативними тенденціями розвитку підприємства є повільне зростання власного капіталу, а також невміння керівництва знаходити та раціонального застосовувати залучені кошти.

Таблиця 3.2

Оцінка абсолютних показників фінансової стійкості ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ»

№	Показник	2020 р.	2021 р.	Відхилення +/-
1.	Необоротні активи	0,7	0,3	-0,4
2.	Власний капітал	15	28,2	13,2
3.	Власні обігові кошти	-14,3	-27,9	-13,6
4.	Довгострокові зобов'язання	0	0	-
5.	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів	-14,3	-27,9	-13,6
6.	Короткострокові кредити та позики	0	0	-
7.	Загальний розмір основних джерел покриття запасів	0	0	-
8.	Запаси	-14,3	-27,9	-13,6
9.	Надлишок або нестача власних обігових коштів	0	0	-
10.	Надлишок або нестача власних коштів і довгострокових кредитів і позик	-14,3	-27,9	-13,6

11.	Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів	-14,3	-27,9	-13,6
12.	Запас стійкості фінансового стану, днів	-343,2	-356,17	-12,97
Показники типу фінансової стійкості				
13.	Тривимірний показник (S)	0,0,0	0,0,0	x
14.	Тип фінансової стійкості (S)	кризова фінансова ситуація	кризова фінансова ситуація	x

Оцінка відносних показників фінансової стійкості підприємства сходиться до оцінки індикаторів капіталізації, які описують фінансовий стан підприємства з точки зору структури джерел фінансування, та показників покриття, які є фінансовою стійкістю з точки зору витрат на обслуговування зовнішніх джерел фінансування. Даний аналіз проводиться на балансі підприємства через зіставлення показників та порівняння їх відхилень під час змін у часі.

В умовах світової фінансової кризи проблема фінансової нестабільності та загрози банкрутства є дуже серйозною, тому дуже важливо вчасно виявити та вирішити проблеми фінансового стану підприємства (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства

Для забезпечення продуктивного управління та покращення фінансового стану підприємства необхідно створити методичні рекомендації щодо покращення фінансового стану та забезпечити їх виконання. Огляд охоплює характеристики та цілі діяльності, фінансово-економічну роботу суб'єкта господарювання, аспекти діяльності даного товару на ринку, мету збутової поведінки, характеристики та якість менеджменту, завдання рекламної стратегії і фінанси власника.

Таким чином фінансовий стан є найбільш типовою ознакою ділової активності та стабільності. Він характеризує конкурентоспроможність підприємства та його потенціал у діловому співробітництві, представляючи прибутковість самого підприємства та інтереси його співзасновників. Отже, в умовах ринкової економіки значно зріс інтерес учасників економічних процесів до неупередженої та достовірної інформації про фінансовий стан фірм. Покращення фінансового стану підприємства безпосередньо досягається шляхом підвищення ефективності розподілу та використання ресурсів підприємства та оптимального нормативно-правового регулювання всіх процесів.

Обчислення зазначених показників за даними балансу підприємства не викликає труднощів, тому в таблиці 3.3 наведемо лише синтетичне значення як приклад аналітичного тлумачення їх значення.

Таблиця 3.3

**Оцінка відносних показників фінансової стійкості ПП «МУЗ-СЕРВІС
МОНТАЖ»**

№	Показник	2020 р.	2021 р.	Відхилення +/-
1.	Коефіцієнт фінансової автономії	1	1	-
2.	Коефіцієнт фінансової стійкості	1	1	-
3.	Коефіцієнт фінансової залежності	1	1	-
4.	Коефіцієнт фінансового ризику	0	0	-

Вище наведені розрахунки свідчать, що фінансова стійкість підприємств знаходиться на межі кризового стану, оскільки основні її показники знаходяться поза межами граничних значень. Усі це впливає на підвищення ринкових ризиків та ринків втрати платоспроможності підприємством.

Якщо описувати ліквідність як явище економічних процесів, то можна визначити дві ознаки мобільності:

- наявність активів, які теоретично можуть бути перетворені в платіжні засоби;
- час, коли наявний актив можна перетворити на засіб платежу.

Акумуляція активів, які в найкоротші терміни можна перетворити на платіжні засоби, свідчить про тенденцію підприємства до ліквідності балансу. Ліквідність балансу обчислюється тим, наскільки борги підприємства покриті його активами, строк перетворення в активи, що відповідають строкам погашення боргів.

До головних коефіцієнтів ліквідності можна віднести:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності (цей індикатор є найсуворішим. Це частина короткострокового боргу, яку компанія може погасити зараз або в найближчому майбутньому);
- коефіцієнт швидкої ліквідності (цей індикатор демонструє, яку частку короткострокових зобов'язань можна погасити за рахунок інкасації наявних грошових коштів і високоліквідних активів, продажу цінних паперів і стягнення боргів з покупців і клієнтів);
- коефіцієнт критичної ліквідності (сутність даного індикатора полягає в тому, що виробничі запаси можуть бути продані за справедливою ціною (ринковою вартістю));
- коефіцієнт поточної ліквідності (обчислюється шляхом діленням поточних активів на поточні зобов'язання).

Платоспроможність підприємства також характеризується двома характеристиками:

- наявність грошових коштів на банківських рахунках і в касі підприємства;
- відсутність заборгованості термін погашення, яких вийшов.

Обчислити основні показники ліквідності та платоспроможності на ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» не можливо, оскільки у підприємства відсутні

поточні і довгострокові зобов'язання. Проте для того, щоб покращити фінансовий стан підприємства необхідно визначити інтенсивні та екстенсивні чинники впливу на виручку від реалізації (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Частки інтенсивних та екстенсивних факторів у зростанні виручки від реалізації продукції ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» у 2021 р.

№	Показник	Період			
		2020 р.		2021 р.	
		Ум. зн.	Факт	Ум. зн.	Факт
1.	Середньорічна валюта балансу, тис. грн.	B ₁	15	B ₂	28,2
2.	Виручка від реалізації, тис. грн.	P ₁	25,9	P ₂	395,8
3.	Ресурсовіддача	p/ B ₁	1,73	p/ B ₂	14,1

Алгоритм обчислення впливу чинників за допомогою способу абсолютних різниць:

$$\text{Екстенсивні чинники} = (B_2 - B_1) \times p / B_1$$

$$\text{Інтенсивні чинники} = (p / B_2 - p / B_1) \times B_2$$

Таким чином, обчислюється результати змін доходів від продажів, внесок екстенсивних факторів та внесок інтенсивних факторів, щоб визначити, наскільки компанія збільшила продажі в основному за рахунок збільшення активів (майна).

Фактичні дані підприємства свідчать:

$$\Delta \Phi_{\text{екс}} = (28,2 - 15) \times 1,73 = 20,27 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta \Phi_{\text{інт}} = (14,1 - 1,73) \times 28,2 = 348,83 \text{ тис. грн.}$$

$$\Sigma \Phi = 20,27 + 348,83 = 369,1 \text{ тис. грн.}$$

$$\Delta \Phi = 395 - 25,9 = 369,1 \text{ тис. грн.}$$

Як бачимо, з вище проведених розрахунків приріст величини реалізації на 369,1 тис. грн. відбувся в основному за рахунок збільшення ресурсовіддачі, що забезпечило приріст на 348,83 тис. грн. У той же час незначний приріст валюти балансу також мав позитивний вплив на виручку від реалізації, а саме на 20,27 тис. грн. У такому випадку резервом збільшення виручки від реалізації є

збільшення валюти балансу шляхом залучення додаткових джерел коштів та розширення діяльності підприємства.

3.3 Сучасні підходи до автоматизації аналізу фінансового стану

У сучасних економічних умовах прагнення підвищити результативність та ефективність систем управління виробництвом призвело до регулярної розробки та застосування новітніх комп'ютерних та ІТ-інновацій для проведення аналітичних досліджень фінансового стану підприємства. Оцінка роботи підприємства є об'єктивною, і повинна бути реальна та об'єктивна інформація про структуру та ефективність використання активів і ресурсів, персонал підприємства, оптимальний ступінь фінансового стану та результати діяльності. Цю інформацію можна отримати, аналізуючи господарську діяльність підприємств.

Зараз ринок програмного забезпечення для національних економічних досліджень перебуває на підйомі. Варто зазначити, що компанії різних видів економічної діяльності є організаторами у розробці безлічі гнучких ат універсальних програм. Ринок інформаційних систем покращує спектр платформ, які допомагають компаніям здійснювати ефективне управління. В Україні протягом десятиліття основу ринку програмних продуктів для економічних досліджень становлять продукти компаній «Про-Інвест», «ІНЕК» та ін., спільна риса яких – вирішення завдань економічного аналізу [35, с. 61].

Таким чином, у девелоперських компаній є ніша вільного ринку, але для її освоєння вони повинні дивитися на: особливості роботи компанії, ознайомитися з чудовими методами аналізу виробничої роботи за галузями та враховувати практичні функціональні резерви іноземних компаній конкурентів.

До основних функціональних національних і іноземних програм, які дозволяють здійснювати оцінку фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності можна віднести: Statistica, iThink, SoftKuB, Zoho Analytics,

Microsoft Excel тощо. Фрагмент робочого вікна програми Statistica наведено на рис. 3.3.

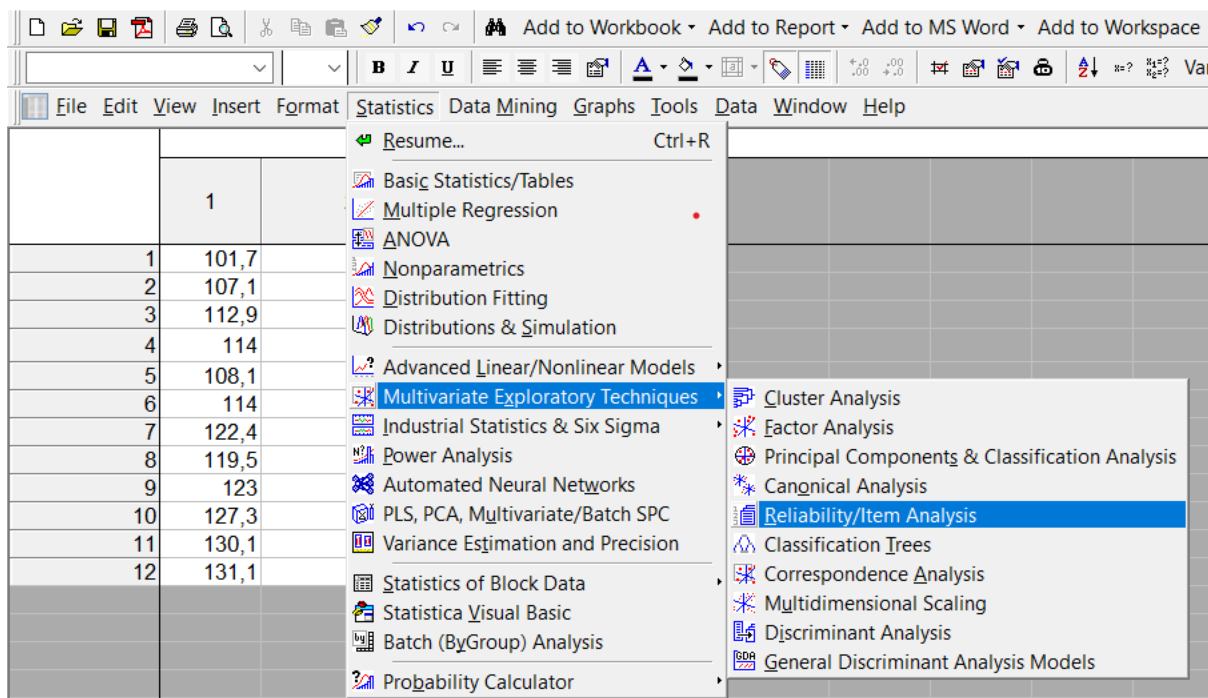

Рис. 3.3 Фрагмент робочого вікна програми Statistica

iThink – американський програмний продукт, який окрім формул та графічного відображення включає в себе ще моделювання економічних явищ та процесів. Фрагмент робочого вікна програми наведено на рис. 3.4.

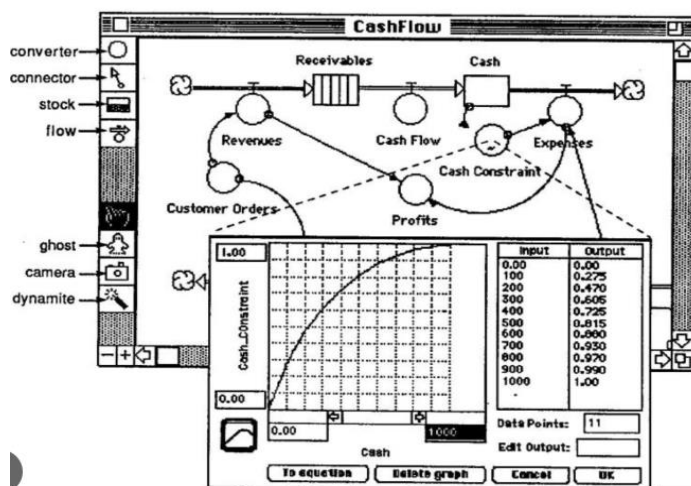

Рис. 3.4 Фрагмент робочого вікна програми iThink

SoftKuB програма призначення для аналізу показників фінансової звітності та оцінки фінансового стану підприємства. Можливості даного

програмного продукту включають графічне та табличне відображення результатів аналізу. Перевагами є те, що програма дозволяє здійснити обмін даних із програмами ведення бухгалтерського обліку, наприклад, такими-як Вас Бухгалтерія. Фрагмент робочого вікна програми наведено на рис. 3.5.

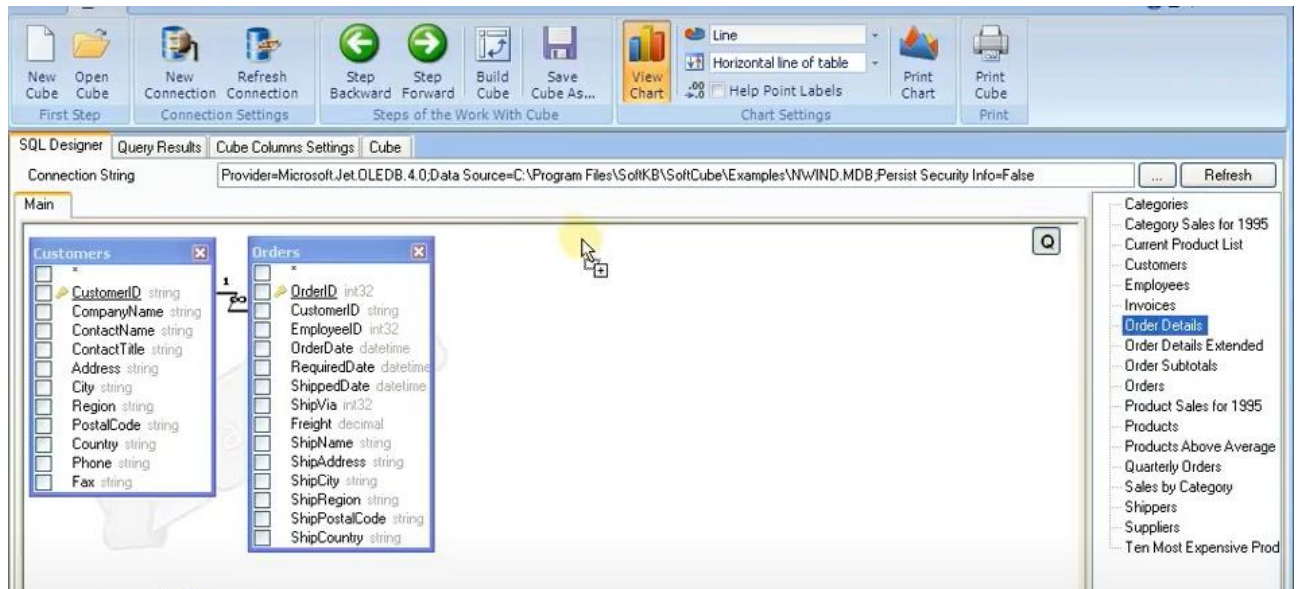

Рис. 3.5 Фрагмент робочого вікна програми SoftKuB

Zoho Analytics – це програма надає потужні можливості для моделювання та підготовки інформативних даних. Це дає змогу структурувати, трансформувати та очищати набір даних для ефективного та легкого аналізу звітності. Фрагмент робочого вікна програми наведено на рис. 3.6.

Набір іноземних інформаційно-аналітичних програм охоплює весь адміністративний сектор. Аналіз вищезазначених програм дозволив зробити висновок, що вони збирають інформацію про всі види робіт компанії і можуть вирішувати такі завдання: підготовка зведеної звітності та формування зведеної інформації про різні діяльності (фінансову, виробничу та інші показники, їх зміни в часі та тенденції розвитку); огляд бізнесу (основні показники, тенденції); впровадження маркетингової оцінки тощо

Рис. 3.6 Фрагмент робочого вікна програми Zoho Analytics

Ситуація на ринку дослідницького програмного забезпечення в Україні характеризується поступовим витісненням іноземних програм продуктами вітчизняних розробників. Ринок бізнес-інформаційних систем стає багатшим на пропозиції щодо програм, які допомагають компанії впроваджувати ефективне управління.

Проте недоліком багатьох іноземних програм є їхня нездатність адаптуватися до українських стандартів бухгалтерського обліку, законодавчої бази та особливостей вітчизняного бізнесу. Як альтернативу складним і дорогим продуктам, ми рекомендуємо аналітикам середніх і малих компаній звернути більше уваги на функції програми Excel. Як причини використання Excel замість індивідуальної розробки програмного забезпечення можна назвати наступне:

- простота алгоритмів оцінки і, як наслідок, автономність розробника програми;
- наявна змога встановлення граничних значень для індикаторів;
- наявна змога альтернативних обчислень;

- широкі графічні можливості;
- бюджетний у використанні.

Фрагмент робочого вікна програми Excel наведено на рис. 3.7.

Вид услуг	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення	
	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %	тис. грн.	питома вага, %
	598334	97,8	668320	98,4	69986	0,6
	12947	2,1	481	0,1	-12466	-2,0
	625	0,1	10443	1,5	9818	1,4
Всього	611906	100	679244	100	67338	

Рис. 3.7 Фрагмент робочого вікна програми Excel

В рамках книги Excel можна вирішити як основні завдання оперативного аналізу фінансової діяльності (аналіз поточної платоспроможності, коригування платежів), так і забезпечити можливість побудови інших аналітичних зведень для подальших рішень. Наприклад, за певними критеріями можна аналізувати відхилення оптимізованих значень від фактичного рівня фінансових ресурсів, і в результаті такого аналізу приймати раціональні управлінські рішення щодо інвестування вільних або позикових коштів, а також пошук внутрішніх коштів для підвищення поточної платоспроможності підприємства [36, с. 91].

Простежено основні підходи до комп'ютеризації економічних досліджень [37, с. 83]:

1. Використання комплексного програмного модуля програми автоматизації управління підприємством. Розробники програмних продуктів, таких як Інтелект-Сервіс, Парус, Галактика та ін. Безпосередньо в рамках комп'ютерних програм допускається формалізувати окремі, суворо

нерегламентовані, складні, багаторівневі методи управління фінансами, наприклад, методи експрес-аналізу. робота власника і фінансове становище компанії .

2. Використання окремої платформи автоматизації фінансового аналізу. Перелік програмних продуктів, які охоплюють автоматизацію фінансових досліджень, з кожним роком лише збільшується та збільшує свою операційну перспективу, яка визначається професійною оцінкою бізнес-одиниць компанією на основі вимог щодо вибору найкращих методів управління бізнесом у комплексі та динамічні умови ринкового середовища. Програмні матеріали, представлені на ринку, пропонують можливість комплексного вивчення як ретроспективного, так і прогнозного фінансового аналізу. Тут результати економічного аналізу описаного вище типу доповнюють один одного.

3. Завдяки підтримці табличного комплексу, створеного в Microsoft Excel який пропонує можливість інтегрувати будь-який метод у систему проведення економічних досліджень та впровадження особистої методики проведення фінансового аналізу на основі розробленої системи показників попередньої оцінки. Це дозволено для малого бізнесу, оскільки відповідає комерційним вимогам, встановленим для Microsoft Excel, таким як ціна програмного продукту та ціна впровадження та підтримки.

4. Використання комп'ютерного програмного комплексу для проведення фінансових досліджень при виконанні контрольної функції. Вони орієнтовані на аналіз фінансового стану підприємства, розробку стратегічних і тактичних рішень управління та виробництва, пропонують реалізацію натурних економічних досліджень різними методами та розрахунок широких рядів фінансових показників, що дають можливість складання та розгляду бізнес-планів.

Комплексне вивчення фінансової діяльності вимагає застосування автоматизованих способів її оцінки, а також використання нових програмних продуктів або стандартної системи Excel, яка допомагає спеціалістам ПП «МУЗ-СЕРВІС МОНТАЖ» одержати більше можливостей , а саме:

- про фінансові результати роботи в табличній та графічній формі;
- методів розрахунку та форматів зображення кінцевого результату;
- підвищення системності аналізу, що зумовлено закономірністю чіткої постановки та формалізації аналітичних задач під час їх автоматичного вирішення.

ВИСНОВОК

Таким чином, після дослідження теоретико-організаційних засад аналізу та аудиту фінансового стану підприємств можна зробити наступні висновки:

Основною категорією, яка описує характер аналізу фінансового стану та його функції в процесі фінансово-господарської діяльності, є «фінансовий стан». В економічній науці існує незліченна кількість визначень «фінансового стану». Слід зазначити, що «фінансове становище підприємства» характеризується в загальному вигляді низкою виробничо-економічних факторів. Зокрема, є підстави вважати, що його характеризує система даних, що відображають розподіл наявності, характеру та використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан є одним із найважливіших показників діяльності компанії. Він заснований на динамічних, частих і часто неоднорідних процесах переказу грошей. Тому метою розуміння фінансового стану підприємства є впорядкування їх формування, розподілу та використання. Їх слід ідентифікувати під час відповідних повсякденних операцій. На базовому рівні, щоб забезпечити критично важливе для бізнесу обізнаність про прибутки, зміцнити торговельні рахунки, зменшити витрати, надійно контролювати виробництво та виконати бюджетні зобов'язання, кредитні установи та інші установи. Необхідно приділити увагу формулюванню рівня економічної безпеки, який закладає основу для тіло.

Ефективність економічного аналізу значною мірою залежить від наявності, кількості, швидкості та надійності інформації. Нормативна інформація відображається та використовується в інших випадках. Правова інформація ґрунтується на принципі верховенства права як основи формування відповідних норм і знаходить своє відображення в Конституції України, законах, постановах та інших актах Верховної Ради України, указах і розпорядженнях Президента України, постановах і розпорядженнях Ради Міністрів України та інших нормативно-правових актів.

Користувачам фінансової звітності для прийняття бізнес-рішень потрібна інформація про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та

зміни у фінансовому стані, проте внутрішнім і зовнішнім користувачам потрібна різна інформація. Аудит фінансових результатів є важливою функцією для користувачів інформації (власників, акціонерів, кредиторів тощо), безпосередньо встановлюючи достовірність, реальність і повноту інформації, на якій базується прийняття ефективних організаційних рішень.

Перевірка фінансової звітності здійснюється у послідовності: формальна перевірка (огляд фінансової звітності на предмет заповнення всіх необхідних реквізитів, вивчення всіх статей звітності для оцінки та визначення величини ризику за кожною із статей). При перевірці Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) аудитор доцільно перевірити та провести аналіз кожної статті.

Впровадження економічних досліджень підприємства в умовах використання інформаційних технологій є результатом стрімкого підйому науки, який пов'язаний не лише з удосконаленням комп'ютерної техніки та методів зв'язку, а й з методичним розвитком до проведення аналізу з урахуванням сучасних можливостей. Дебіторська заборгованість підприємства у звітному році зменшилася майже на половину і на кінець 2021 р. склала 41,9% від обсягу всіх оборотних активів. Грошові кошти підприємства на кінець звітного року зросли на 58,1 % від обсягу всіх оборотних активів, а це свідчить про раціональне використання оборотних активів. Щодо до джерел формування господарських засобів, то власний капітал становить 100 % питомої ваги, оскільки у підприємства відсутній позиковий капітал. власний капітал на кінець звітного року збільшився на 13, 2 тис. грн., це сталося за рахунок приросту нерозподіленого прибутку.

Оцінка відносних показників фінансової стійкості підприємства сходиться до оцінки індикаторів капіталізації, які описують фінансовий стан підприємства з точки зору структури джерел фінансування, та показників покриття, які є фінансовою стійкістю з точки зору витрат на обслуговування зовнішніх джерел фінансування. Даний аналіз проводиться на балансі підприємства через зіставлення показників та порівняння їх відхилень під час змін у часі. Приріст

величини реалізації на 369,1 тис. грн. відбувся в основному за рахунок збільшення ресурсовіддачі, що забезпечило приріст на 348,83 тис. грн. У той же час незначний приріст валюти балансу також мав позитивний вплив на виручку від реалізації, а саме на 20,27 тис. грн. У такому випадку резервом збільшення виручки від реалізації є збільшення валюти балансу шляхом залучення додаткових джерел коштів та розширення діяльності підприємства.

Ринок програмного забезпечення для національних економічних досліджень перебуває на підйомі. Варто зазначити, що компанії різних видів економічної діяльності є організаторами у розробці безлічі гнучких ат універсальних програм. До основних функціональних національних і іноземних програм, які дозволяють здійснювати оцінку фінансового стану за показниками агрегованої фінансової звітності можна віднести: Statistica, iThink, SoftKuB, Zoho Analytics, Microsoft Exel тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. / Коробов М. Я. 3-тє вид., перероб. і допов. К. : Знання, 2002. 378 с.
2. Дем'яненко М. Я. Фінансовий словник-довідник / М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Каблук. К. : ІАЕУААН, 2003. 507 с.
3. Про затвердження Методики інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань, запобігання банкрутству підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2023).
4. Про затвердження положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.01.2023).
5. Волощук Н. Формування комплексного фінансового аналізу та діагностики діяльності підприємства. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка», 2017. Випуск 1(49). Т. 2. С. 242-248.
6. Богацька Н.М., Галюк О.В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства. Молодий вчений. Економічні науки, 2013. № 2 (02). С. 12-16.
7. Чупіс Л. В. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства : наук.-метод. вид. / за ред. д. е. н., проф. Л. В. Чупіс. Суми: Довкілля, 2001. 404 с.
8. Шалімова Н. С., Невдаха Н. А. Теоретичні засади аудиту фінансового стану підприємства. Вісник Кіровоградського національного університету, 2015. С. 248-257
9. Бутко А.Д. Теорія економічного аналізу : підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2005. 411 с.
10. Денисенко М. П., О. В. Зазимко Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. Агросвіт, 2015. № 10. С. 52-58.

11. Спільник І. Інформаційні проблеми фінансового стану підприємства. Наукові записки. Тернопіль: Економічна думка. 2001. вип.10, ч.1. С. 41– 43.
12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 20.04.2021).
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р., із змінами URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення: 13.04.2023).
14. Іванова Н.А. Організація та методика аудиту: навч. посіб. / Н.А. Іванова, О.В. Ролінський. К.: Центр учбової літератури, 2008. 216 с.
15. Гончарук Я. А. Аудит: навч. посіб. / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. Львів : Світ, 2007. 296 с.
16. Виноградова М. О. Аудит: навч. посіб. / М. О. Виноградова, Л. І. Жидеєва. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 654 с.
17. Бутинець Ф.Ф. Аудит : підручник для студентів спеціальності Облік і аудит вищ. навч. закл. 2-ге вид., перероб. та допов. Ж.: ПП Рута, 2002. 672 с.
18. Алієва Л.М. Методика аудиту звіту про фінансові результати і шляхи їх вдосконалення URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/55156/02-Alieva.pdf?sequence=1> (дата звернення: 24.04.2023).
19. Мултанівська Т. В. Аудит в схемах та таблицях : навч. посібник / Т.В. Мултанівська. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2011. 400 с.
20. Лопатовський В.Г. Особливості перевірки взаємозв'язків між показниками форм фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, 2017. № 2. Т. 2. С. 184-187.
21. Виноградова М.О., Жидеєва Л.І. Аудит : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 654 с.
22. Гордієнко Н.І., Харламова О.В., Мізик Ю.І., Конопліна О.О. Аудит: методика і організація : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Харків : ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2017. 319 с.

23. Терещенко О.О. Діагностика фінансового стану підприємства: [монографія]. О.О. Терещенко. К. : КНЕУ, 2008. С. 268.
24. Ніщенко Л. П. Гармонізація бухгалтерського обліку та фінансової звітності України з міжнародними стандартами. Бухгалтерський облік і аудит. 2006. № 9. С. 6–9.
25. Бутко А.Д. Теорія економічного аналізу : підручник. К. : Київ. нац. торг.- екон. ун-т., 2005. 411 с.
26. Карпенко Г. В. Шляхи вдосконалення фінансового стану підприємства / Г. В. Карпенко. Економіка держави, 2010. №1. С. 61-62.
27. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення. Актуальні проблеми економіки, 2012. №9. С. 92-100.
28. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / А. М. Поддєрьогін. К. : КНЕУ, 2000. 406 с.
29. Захарченко В.І. Економічний аналіз процесів ринкової трансформації багатостадійних промислово територіальних систем. Актуальні проблеми економіки, 2004. № 6. С. 3-11.
30. Заросило А.П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії, 2016. Випуск 4-2 (04). С. 82-86.
31. Захарченко В.І. Економічний аналіз процесів ринкової трансформації багатостадійних промислово територіальних систем. Актуальні проблеми економіки, 2004. № 6. С. 3-11.
32. Косарева І.П., Хохлов М.П., Бірюкова В.В. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. Економіка та управління підприємствами. Інфраструктура ринку, 2018. № 19. С. 101-107.
33. Кулинич М.Б. Удосконалення методики складання та аналізу фінансової звітності підприємств. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит, 2016. № 6. С. 367- 372.

34. Лопатовський В.Г. Особливості перевірки взаємозв'язків між показниками форм фінансової звітності. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки, 2017. № 2. Т. 2. С. 184-187

35. Карпенко Г. В. Шляхи вдосконалення фінансового стану підприємства / Г. В. Карпенко. Економіка держави, 2010. №1. С. 61-62.

36. Ізмайлова К. В. Сучасні технології фінансового аналізу: Навч. посіб. - К.: МАУП, 2003. 148 с.

37. Заросило А.П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії, 2016. Випуск 4-2 (04). С. 82-86.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Тлумачення категорії «фінансовий стан підприємства»

Автор	Визначення
Маркар'ян Е. А., Герасименко Г. П.	Фінансовий стан підприємства – це сукупність показників, які відображають його спроможність погасити свої боргові зобов'язання.
Осмоловський В. В.	Фінансовий стан – це комплексне поняття, яке характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормальної виробничої діяльності комерційних та інших суб'єктів господарювання, доцільністю й ефективністю їх розміщення і використання, фінансовими взаємовідносинами із суб'єктами господарювання, платоспроможністю та фінансовою стійкістю
Поддєрьогін А. М.	Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Дем'яненко М. Я.	Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону його виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності на певний момент часу
Загородній Л. Г., Вознюка Г. Л., Смовженко Т. С.	Фінансовий стан – це стан економічного суб'єкта, що характеризується наявністю в нього фінансових ресурсів, забезпеченістю коштами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами
Савицька Г. В.	Фінансовий стан підприємства характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процес його кругообігу та здатність суб'єкта господарювання фінансувати свою діяльність на фіксований момент часу

ДОДАТОК Б

Основні етапи розвитку автоматизації економічного аналізу

Етап	Характеристика
Перший етап (1874-1917 рр.)	етап елементарних розрахункових винаходів (зокрема, арифмометр, машини для додавання та віднімання), характеризується початком впровадження автоматичних систем у діяльність суб'єктів господарювання
Другий етап (1917-1945 рр.)	етап механізації процесу збору та обробки облікової інформації, характеризується створенням машинообчислювальних станцій, використання клавійних та перфораційних обчислювальних машин
Третій етап (1945-1950 рр.)	теоретико-методичний етап, характеризується створенням теоретичних концепцій та методик здійснення процесу обліку, аналізу та планування
Четвертий етап (50-60-ті рр. XX ст.)	практичний етап, відбувалося інформаційне забезпечення процесу управління підприємством; активно впроваджувались в систему організації бухгалтерського обліку рахункові машини (машини з ручним вводом вихідних даних і машини з автоматичним вводом вихідних даних або розрахунково-перфораційні машини)
П'ятий етап (60- 70-ті рр. XX ст.)	етап початку автоматизації облікової роботи, характеризується формуванням комплексних підсистем економічного аналізу, що передбачали здійснення комплексного аналізу господарської діяльності, методика якого була розроблена спеціалістами Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова
Шостий етап (80-ті рр. XX ст.)	етап відокремлення окремого напрямку економічного аналізу - аналізу ефективності діяльності за використання ЕОМ; в рамках комплексного економічного аналізу були виділені наступні основні напрями інтегральної автоматизації аналітичних розрахунків: організація та використання автоматизованого банку даних для вирішення завдань комплексного економічного аналізу; створення та використання пакетів прикладних програм в аналізі господарської діяльності
Сьомий етап (90- ті рр. XX ст.)	етап розробки перших аналітичних програм, характеризується створенням систем, здатних функціонувати в середовищі локальних обчислювальних сіток (ЛОС), появою програмного забезпечення (розробники - корпорації «Галактика», «Парус», «Інфософт», «ІНЕК», «Про-Івест-Консалтинг», «АіТі» та низка інших), особлива увага в даних продуктах приділялась розрахунку фінансових коефіцієнтів та їх оцінці
Сучасний етап (з 1998 р. і до сьогоднішнього дня)	етап удосконалення аналітичних можливостей програмного забезпечення, характеризується розширенням та деталізацією можливостей аналітичних програм

ДОДАТОК В

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 25
«Спрощена фінансова звітність»
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
			2022	01	15
Підприємство	ПП "Муз-сервіс монтаж"	за ЄДРПОУ			
Територія	М. БУЧАЧ	за КАТОТТГ ¹	UA61060070010075450		
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО	за КОПФГ	120		
Вид економічної діяльності	Пасажирський залізничний транспорт міжміського сполучення	за КВЕД	49.10		
Середня кількість працівників, осіб	1				
Одиниця виміру: тис. грн з одним десятковим знаком					
Адреса, телефон	ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛ., БУЧАЦЬКИЙ Р-Н, М. БУЧАЧ, ВУЛ. СВ.МИКОЛАЯ, БУД. 7, КОРП. 6		0975485703		

I. Баланс на 31.12.2021 р.

Актив		Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1		2	3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000		
первісна вартість		1001		
накопичена амортизація		1002	()	()
Незавершені капітальні інвестиції		1005		
Основні засоби:		1010	0.7	0.3
первісна вартість		1011	5.1	5.1
знос		1012	(4.4)	(4.8)
Довгострокові біологічні активи		1020		
Довгострокові фінансові інвестиції		1030		
Інші необоротні активи		1090		
Усього за розділом I		1095	0.7	0.3
II. Оборотні активи				
Запаси:		1100		
у тому числі готова продукція		1103		
Поточні біологічні активи		1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги		1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135		
у тому числі з податку на прибуток		1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	14.3	11.7
Поточні фінансові інвестиції		1160		
Гроші та їх еквіваленти		1165		16.2
Витрати майбутніх періодів		1170		
Інші оборотні активи		1190		
Усього за розділом II		1195	14.3	27.9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200		
Баланс		1300	15	28.2

Продовження дод. В

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	15	15
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		13.2
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	15	28.2
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595		
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695	0	0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	15	28.2

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2021 р.

Форма N 2-м

Код за КУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	395.8	25.9
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	395.8	25.9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(367)	(26.4)
Інші операційні витрати	2180	(0.8)	(0.1)
Інші витрати	2270	(14.8)	(2.1)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(382.6)	(28.6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	13.2	-2.7
Податок на прибуток	2300	()	()
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	13.2	-2.7

Керівник

(підпис)

О. Р. МУЗІКА

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад